

NOKUTs utredninger og analyser

# Bruk av praksis og praksisrelatert undervisning i 12 utdanningstyper

En analyse av data fra Underviserundersøkelsen 2017

Del av prosjektet Operasjon praksis 2018–2020

Mai 2019



NOKUTs arbeid skal bidra til at samfunnet har tillit til kvaliteten i norsk høyere utdanning og fagskoleutdanning, samt godkjent høyere utenlandsk utdanning. Med rapportserien "NOKUTs utredninger og analyser" vil vi bidra til økt kunnskap om forhold innenfor høyere utdanning og fagskoleutdanning som har betydning for kvaliteten i studiene og gi økt kunnskap om forhold knyttet til godkjenning av utenlandsk utdanning i Norge. Data til rapportene får NOKUT gjennom våre faste spørreundersøkelser som Studiebarometeret, Underviserundersøkelsen og andre egeninitierte undersøkelser. Informasjon hentes også fra intervjuer, litteraturstudier, registre og portaler. I tillegg bruker vi resultater fra vår evaluerings-, akkrediterings- og godkjenningsvirksomhet.

Vi håper at analysene og resultatene våre kan være nyttige i arbeidet med godkjenning av utenlandsk utdanning og gi ideer og stimulans til lærestedenes arbeid med å kvalitetssikre og videreutvikle utdanningstilbudene.

<b>Tittel:</b>	Bruk av praksis og praksisrelatert undervisning i 12 utdanningstyper
<b>Forfatter(e):</b>	Hilde Johanne Karlsen
<b>Dato:</b>	23.05.2019
<b>Rapportnummer:</b>	9-2019
<b>ISSN-nr</b>	1892-1604

## Forord

En rekke aktører fremhever økt bruk av praksis som læringsform for å sikre arbeidslivsrelevans. Flere utdanninger og institusjoner som tradisjonelt ikke har hatt praksis ønsker å tilby dette. Gjennom tilsyn, evalueringer, undersøkelser og andre prosjekter som NOKUT og andre har gjennomført, ser vi imidlertid at praksis har mange utfordringer når det gjelder kvalitetssikring og -utvikling.

NOKUT har derfor satt i gang et prosjekt knyttet til praksis som vi kaller «Operasjon praksis». Gjennom prosjektet ønsker vi å bidra til å rette oppmerksomhet mot aktuelle utfordringer og gode praksiser, sammenstille kunnskap om faktorer som er viktige for å lykkes med praksis og skape arenaer der sentrale aktører kan dele erfaringer og kunnskap.

I denne analysen ser vi på undervisernes opplevelser med ulike sider av praksis ut i fra hvordan de har svart på spørsmål om praksis i Underviserundersøkelsen 2017. Dette er et ledd i å samle, systematisere og dele et kunnskapsgrunnlag knyttet til praksis.

Ytterligere rapporter fra prosjektet er tilgjengelige på <https://www.nokut.no/operasjon-praksis-2018-2020>.

## Sammendrag

Analysene i dette notatet er utført med bakgrunn i variabler og svardata fra Underviserundersøkelsen 2017. Ettersom det er en rekke utdanningstyper med i Underviserundersøkelsen, har vi snevret ned antallet utdanningstyper til tolv.

Alle analyser er deskriptive og forholder seg til gjennomsnittsverdier og/eller prosentfordelinger over de aktuelle svarverdiene i datamaterialet.

### **Overordnede funn kan beskrives som følger:**

Uavhengig av utdanningstype er de hyppigst brukte svarkategoriene i praksisbatteriet «I noen grad (enig)» og «I stor grad (enig)», altså de høyeste/mest positive svarverdiene. I de praksisrelaterte variablene er det noe større spredning og noe hyppigere bruk av de laveste/minst positive svarverdiene. (Sistnevnte tendens kan delvis forklares av at de praksisrelaterte variablene er trukket ut fra ulike spørsmålsbatterier.)

Undervisere ved ergo-/fysioterapiutdanningen og sykepleierutdanningen er blant dem som i størst grad anvender de høyeste/mest positive svarverdiene.

Utdanninger som ofte skiller seg ut i analysene, ved å skåre høyere på bruk av praksis og praksisrelaterte undervisningsformer enn vi kanskje ville forventet sammenliknet med profesjonsutdanningene, er biologiutdanningen og kunstfagutdanningen.

Undervisere ved biologiutdanningen har samlet sett en tendens til oftere å benytte svarkategorien «Vet ikke/ikke relevant» enn underviserne ved de øvrige utdanningstypene. Muligens handler det om at underviserne er usikre på om den typen praktisk arbeid de har på studiet bør forstås som praksis eller ikke.

## Innhold

<b>1</b>	<b>Bakgrunn</b> .....	<b>5</b>
<b>2</b>	<b>Utvalg av data</b> .....	<b>6</b>
2.1	Praksisvariabler og praksisrelaterte variabler .....	6
2.2	Overordnede variabler .....	6
2.3	Praksisvariabler .....	7
2.4	Praksisrelaterte variabler .....	7
2.5	Aktuelle analysenivå hva angår bruk av og erfaring med praksis .....	8
2.6	Svarkategorien «Vet ikke / Ikke relevant» .....	8
<b>3</b>	<b>Analyser</b> .....	<b>9</b>
3.1	Utdanningstyper og omfang av praksis .....	9
3.2	Fordeling av underviserne etter emnets gradsnivå .....	11
3.3	Alt-i-alt tilfredshet med studiet.....	13
3.4	Praksis-spørsmålene sett opp mot øvrige spørsmål .....	15
3.5	Praksisvariabler .....	18
3.6	Praksisrelaterte variabler .....	30
<b>4</b>	<b>Oppsummerte hovedfunn</b> .....	<b>42</b>
4.1	Tendenser fra påstander om praksis i «Praksisbatteriet».....	42
4.2	Tendenser fra påstander om praksis fra «Praksisrelaterte spørsmål» .....	43
	<b>Appendiks</b> .....	<b>44</b>



# 1 Bakgrunn

Bakgrunnen for dette prosjektet er et ønske om å utvide kunnskapsgrunnlaget om bruk av praksis i høyere utdanning. En rekke aktører fremhever økt bruk av praksis som læringsform for å sikre arbeidslivsrelevans. Flere utdanninger og institusjoner som tradisjonelt ikke har hatt praksis ønsker å tilby dette. Gjennom tilsyn, evalueringer, undersøkelser og andre prosjekter som NOKUT og andre har gjennomført, ser vi imidlertid at praksis har mange utfordringer når det gjelder kvalitetssikring og -utvikling.

Med bakgrunn i dette har NOKUT satt i gang et utviklingsprosjekt knyttet til kvalitet i praksis i norsk høyere utdanning: Operasjon Praksis. Prosjektet startet i 2018 og vil pågå til 2020.

Vi ønsker å bidra til å rette oppmerksomhet mot aktuelle utfordringer og gode praksiser, sammenstille kunnskap om faktorer som er viktige for å lykkes med praksis og skape arenaer der sentrale aktører kan dele erfaringer og kunnskap.

I den første fasen av prosjektet kartlegger vi praksis i universitet- og høyskolesektoren på ulikt vis. En del av prosjektet er å kartlegge følgende sentrale aktørers oppfatning om og erfaring med praksis:

- Studenter
- Undervisere
- Studieprogramledere ved studieprogrammer med praksis
- Administrativt ansatte ved studieprogrammer med praksis
- Arbeidssteder som har tatt imot studenter i praksis
- Policy/ledelse/interesseorganisasjoner/samfunnet for øvrig

Denne delrapporten undersøker underviseres oppfatninger og vurderinger om praksis og praksisrelaterte undervisningsformer i tolv utdanningstyper.

## Analysene

Datamaterialet vi benytter oss av i denne rapporten er fra Underviserundersøkelsen 2017.<sup>1</sup> Alle analyser er deskriptive og eksplorative; vi gjør ikke bruk av hypotesetesting eller signifikanstesting.

Formålet med analysene er å utforske og beskrive hvordan undervisere ved tolv utdanningstyper fordeler seg over svarverdiene på spørsmål som direkte angår praksis eller som kan forstås som praksisrelaterte.

Tendenser vi ser på er: I hvilke utdanningstyper foregår praksis, eller eventuelt undervisningsformer som kan forstås som praksisrelaterte. Hvordan oppleves ulike sider av praksis (fra underviserens side) og hvordan brukes ulike typer praksis på tvers av utdanningstyper?

Vi ser altså på en rekke gjennomsnitt for konkrete spørsmål om praksis (praksisvariabler) og spørsmål som kan anses å være relatert til praksis (praksisrelaterte variabler).

---

<sup>1</sup> <https://www.nokut.no/studiebarometeret/underviserundersokelsen/>

Rapporten fra Underviserundersøkelsen 2017 finner du [her](https://www.nokut.no/globalassets/studiebarometeret/underviserundersokelsen/lid_pedersen_damen_underviserundersokelsen-2017_hovedtendenser_2-2018.pdf): [https://www.nokut.no/globalassets/studiebarometeret/underviserundersokelsen/lid\\_pedersen\\_damen\\_underviserundersokelsen-2017\\_hovedtendenser\\_2-2018.pdf](https://www.nokut.no/globalassets/studiebarometeret/underviserundersokelsen/lid_pedersen_damen_underviserundersokelsen-2017_hovedtendenser_2-2018.pdf)

## 2 Utvalg av data

Analysene i dette notatet er utført med bakgrunn i variabler og svardata fra Underviserundersøkelsen 2017, der analysenivået er utdanningstyper.<sup>2</sup> Ettersom det er en rekke utdanningstyper med i Underviserundersøkelsen, har vi snevret ned antallet utdanningstyper til tolv.

Disse tolv er valgt ut med bakgrunn både i at de er interessante med tanke på spørsmål omkring praksis og med bakgrunn i at antallet svarende undervisere er relativt høyt. Noen av studieprogrammene er profesjonsutdanninger, mens andre representerer en mer heterogen gruppe av utdanninger. I denne rapporten kaller vi disse utdanningene for «øvrige utdanninger» eller «utdanninger som ikke er profesjonsutdanninger».

Ettersom det er praksis som er tema for dette notatet, fokuserer analysene på spørsmålsbatteriet om praksis. I dette notatet kalles dette praksisvariabler.

I tillegg har vi trukket ut enkeltstående spørsmål som kan anses som en form for praksis.

Utdanninger som ikke er profesjonsutdanninger, og som ikke har praksisutplassering i studiet, kan likevel ha praktiske øvelser i undervisningen. Dette kan være laboratorie-øvelser, case, deltakelse i forskning samt mer aktive undervisningsformer enn klassisk tavleundervisning.

Vi kaller dette praksisrelaterte variabler.

### 2.1 Praksisvariabler og praksisrelaterte variabler

Med praksisvariabler menes altså spørsmål som angår praksis i mer snever, tradisjonell forstand (praksisutplassering i profesjonsutdanninger er det klassiske eksempelet), mens med praksisrelaterte variabler menes variabler som berører praksis i mer vid forstand ved at de relaterer seg til studentaktive arbeidsformer og arbeidslivsrelevans.

Grunnen til at vi deler opp spørsmål (variabler) på denne måten er at praksis slik dette praktiseres i profesjonsrette studier (eksempelvis sykepleie), nødvendigvis vil skille seg fra praksis slik dette fremkommer og organiseres i mer teoretisk orienterte utdanningstyper (eksempelvis historisk-filosofiske fag). At det ikke er praksisutplassering i studiet betyr ikke nødvendigvis at undervisere og/eller studenter opplever at det ikke er noen form for praksis i studiet.

Eksempelvis er det mulig å tenke seg at inkludering av studenter i underviseres forskning eller laboratoriearbeid vil kunne oppleves som en form for praksis.

Vi kan også tenke oss at noen undervisere og/eller studieprogram har en tydelig og klar orientering mot arbeidslivsrelevans, men at en slik orientering vil kunne variere med geografi (relevante arbeidsgivere), underviseres eget nettverk, det enkelte læresteds- eller studieprograms økonomi samt andre ressurser.

### 2.2 Overordnede variabler

- *Hvilken utdanningstype passer best for å beskrive fagtilhørigheten av det emnet du besvarer spørreskjemaet ut fra?*

---

<sup>2</sup> Underviserne ble bedt om å oppgi hvilken utdanningstype emnet som de besvarte spørreundersøkelsen ut i fra tilhørte. Spørsmålsformuleringen er gjengitt under overskrift «2.2. Overordnede variabler».



- Utdanningstyper
- *Er det praksis på det aktuelle studieprogrammet?*
  - Svarkategorier: JA / NEI
- *Hvordan vurderer du praksisopplæringen i studieprogrammet?*
  - Svarkategorier: 1 = trenger å forbedres, 2 = ganske godt, 3 = svært godt, 4 = vet ikke/ikke relevant
- *I hvilken grad er du enig i følgende påstand? Jeg er, alt i alt, tilfreds med kvaliteten på studieprogrammet.*
  - Svarkategorier: 1 = I svært liten grad, 2 = i liten grad, 3 = i noen grad, 4 = i stor grad, 5 = i svært stor grad

## 2.3 Praksisvariabler

- *I hvilken grad er du enig i følgende påstander knyttet til praksis?*
  - Svarkategorier: 1 = I svært liten grad, 2 = i liten grad, 3 = i noen grad, 4 = i stor grad, 5 = i svært stor grad
- a. Teori og praksis er godt integrert i studieprogrammet
- b. Jeg diskuterer sammenheng mellom praksis- og teoridelen av studieprogrammet med praksislærer
- c. Studentene oppnår forventet læringsutbytte fra praksis
- d. Jeg er godt informert om hva studentene erfarer i praksisperioden
- e. Studentene våre får god oppfølging fra høyskolen/universitetet når de er i praksis
- f. Studentene er godt forberedt på hva de vil møte i praksisperioden
- g. Veilederne våre i praksisfeltet er godt kvalifisert for oppgaven

## 2.4 Praksisrelaterte variabler

*I hvilken grad er du enig i følgende påstander?*

### A: Undervisnings- og arbeidsformer

- I dette emnet ... - bruker jeg undervisnings- og arbeidsformer som stimulerer studentene til å delta aktivt i diskusjon (for eksempel seminar, gruppearbeid, prosjektarbeid)
  - Svarkategorier: 1 = I svært liten grad, 2 = i liten grad, 3 = i noen grad, 4 = i stor grad, 5 = i svært stor grad

### B: Studentinvolvering og orientering mot arbeidslivet

1. I dette emnet ... - lar jeg forskningslignende arbeidsoppgaver inngå i studentenes studiearbeid (for eksempel feltarbeid, datainnhenting, case, laboratorieøving).
2. I dette emnet ... - involverer jeg studenter i mitt FoU-arbeid
3. I dette emnet ... - er pensum oppdatert og tilpasset utviklingen i samfunn og arbeidsliv
4. I dette emnet ... - samarbeider jeg med eksterne samfunns- eller arbeidslivsaktører

## **C: Inkludering av studenter i fagmiljøet (kan eksempelvis være i forskning, som kan være en type praksis)**

I dette studieprogrammet inkluderes studentene aktivt i fagmiljøet.

### **2.5 Aktuelle analysenivå hva angår bruk av og erfaring med praksis**

- Utdanningstype [*Hvilken utdanningstype passer best for å beskrive fagtilhørigheten av det emnet du besvarer spørreskjemaet ut fra?*]
- Fagområde [*Innenfor hvilket fagområde var ditt forskning og utviklingsarbeid (FoU) i hovedsak i 2016?*]
- Institusjon
- Fakultet

OBS: I hovedrapporten brukes ikke utdanningstypen som er oppgitt av underviserne. I stedet brukes det som DBH-variabler for utdanning, fagtype og institusjon.

### **2.6 Svarkategorien «Vet ikke / Ikke relevant»**

Ettersom alle praksis- og praksisrelaterte spørsmål gir respondentene mulighet for velge å svare «Vet ikke/ikke relevant», kunne det vært aktuelt å vise også denne svarkategorien i figurene.

Når vi har valgt å ikke gjøre det slik, skyldes det ikke at svarkategorien er uinteressant. Snarere handler det om at prosentfordelingene over de øvrige fem svarkategoriene blir uforholdsmessig skjevfordelt og dermed mer komplisert å fortolke på tvers av variabler når «vet ikke» inkluderes.

For å unngå dette har vi i stedet laget to seksjoner der vi ser på fordelingen av svarkategorier også når «vet ikke/ikke relevant» inkluderes. Dette gjøres kun for de praksisorienterte spørsmålene (altså praksisbatteriet og de utvalgte praksisrelaterte variablene) og ikke for de øvrige variablene som benytter seg av samme svarskala (som vist ved gjennomsnitt i Figur 4, der gjennomsnittene for de praksisorienterte variablene sammenliknes med gjennomsnittene for de øvrige variablene i Underviserundersøkelsen 2017).

Underkapittelet som tar for seg «Vet ikke/ikke relevant» for *praksisbatteriet* følger direkte etter de øvrige figurene i kapittel 2.4 for praksisbatteriet som viser den ordinale svarfordelingen (verdi 1 til 5).

Underkapittelet som tar for seg «Vet ikke/ikke relevant» for *de praksisrelaterte variablene* følger på samme vis direkte etter kapittelet med figurene som viser den ordinale svarfordelingen.

### 3 Analyser

Analysene er som nevnt inndelt i to hovedområder: Praksisvariabler og praksisrelaterte variabler. Resultatene er i hovedsak fremstilt i form av figurer med gjennomsnitt eller prosent. De fleste figurene viser antall respondenter i parentes langs y-aksen.

En rekke variabler kunne vært brukt for å gruppere analysene. Eksempelvis kunne vi sett på institusjonsnivå, fagområde eller studieprogramnivå. Når utdanningstype er valgt, er det fordi underviserne svarer ut i fra emnet de underviser i, som trolig vil være nærmere tilknyttet utdanningstype enn institusjon eller fagområde.

Med tanke på den økte interessen for utvikling av praksis også på andre utdanninger enn profesjonsutdanninger, og økt interesse for kvalitet og relevans av praksisutplassering i profesjonsutdanningene, vurderes utdanningstype derfor å være det mest nærliggende analysenivået.

Imidlertid vil leseren kunne finne gjennomsnittsestimater for praksisvariabler og praksisrelaterte variabler fordelt etter høyere analysenivå (institusjoner og fagområder) i Appendixs.

Når det gjelder fremstilling av utdanningstyper i tabeller og figurer, har vi valgt å gruppere utdanningstypene etter hvorvidt de er profesjonsutdanninger eller ikke.

I figurene skilles de to utdanningstype-gruppene fra hverandre ved hjelp av en rødstiplot horisontal skillelinje. I tabeller gjøres tilsvarende, men ved hjelp av en sort linje i tabellen. For øvrig står utdanningstypene listet alfabetisk, med barnehagelærerutdanning som første og kunstutdanning som siste gruppe.

#### 3.1 Utdanningstyper og omfang av praksis

Av de tolv utdanningstypene som er med i analysene er det en gruppe vi har kalt profesjonsutdanninger og en mer heterogen gruppe av utdanningstyper, som vi her kaller «øvrige utdanningstyper».

Av Tabell 1 ser vi at flest undervisere besvarer spørreskjemaet med utgangspunkt i emneundervisning innen sykepleieutdanning (16 %), ingeniørutdanning (13.5 %) og biologiutdanning (13.3 %), og at færrest svarer med utgangspunkt i emneundervisning innen historisk-filosofiske fag (4 %), odontologi (3 %) og ergo-/fysioterapi (2.8 %).

Sykepleieutdanningen er en treårig profesjonsutdanning som har et stort innslag av rammeplanstyrt praksis i løpet av de tre årene studiet varer. Vi bør kunne forvente at omfanget av praksis er høyt i denne utdanningen. Hva angår undervisere som svarer med utgangspunkt i ingeniørutdanning, må vi gå ut i fra at det vil være snakk om noe ulike ingeniørutdanninger, altså en blanding av eksempelvis kjemiingeniør, elektroingeniør, dataingeniør etc. Forskjeller innad i disse utdanningene vil kunne gi utslag for hvordan underviserne besvarer spørsmål om praksis.

**Tabell 1: Hvilken utdanningstype passer best for å beskrive fagtilhørigheten av det emnet du besvarer spørreskjemaet ut i fra?**

Utdanningstyper	N	Prosent
Barnehagelærer	175	7.6
Ergo-/fysioterapi	65	2.8
Grunnskolelærer	234	10.1
Medisin	235	10.2
Odontologi	69	3.0
Sosialfag	110	4.8
Sykepleie	370	16.0
Biologi	307	13.3
Historisk-Filosofiske fag	93	4.0
Idrett	160	6.9
Ingeniør	311	13.5
Kunst	184	8.0
<b>Totalt</b>	<b>1750</b>	<b>100</b>

Note: Profesjonsutdanninger står gruppert over streken, øvrige utdanningstyper står gruppert under streken.

Biologi er til forskjell fra sykepleie og ingeniør ikke en profesjonsutdanning. Likevel vil bruk av laboratorie- og forskningsarbeid kanskje kunne fremheves som en form for praksis. Hvordan underviserne vurderer dette vil variere ut i fra den enkelte undervisers fortolkning av hva som menes med praksis.

Går vi over til å se på Figur 1, som spør om det er praksis på studieprogrammet som emnet tilhører, ser vi at selv utdanningstyper vi kunne forventet å alltid ha praksis (slik som sykepleierutdanningen) ikke nødvendigvis har det.

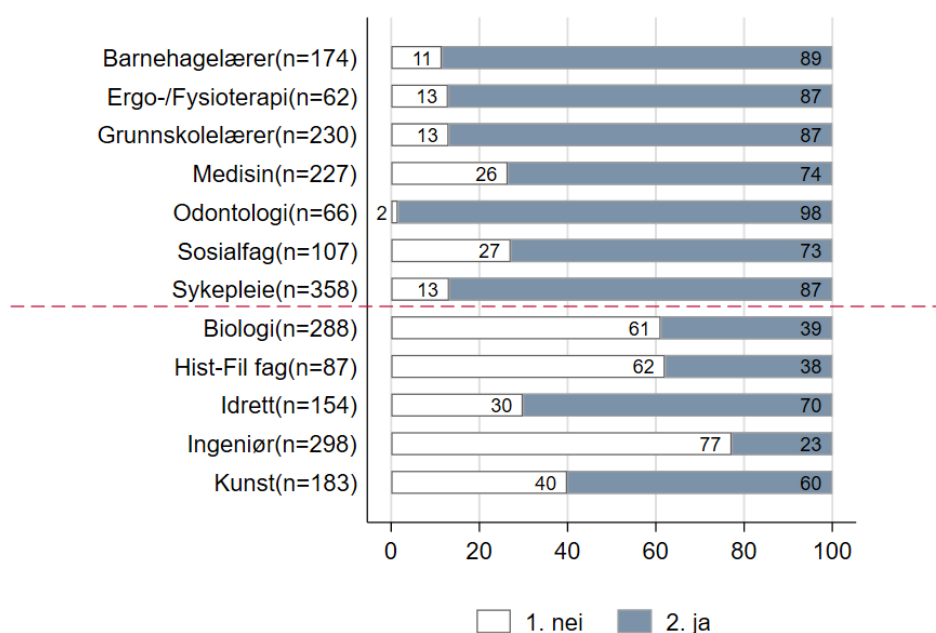
Dette er imidlertid ikke så overraskende ettersom undervisere kan besvare spørreskjemaet med utgangspunkt i et emne som inngår både i et bachelor- og mastergradsprogram, foruten emner som kun inngår i det ene eller andre gradsnivået. Med andre ord vil en del undervisere besvare spørreskjemaet med utgangspunkt i eksempelvis sykepleie på mastergradsnivå, der innslaget av obligatorisk praksis vil være mindre enn i sykepleie på bachelorgradsnivå.

Figur 1 viser på liknende vis som Tabell 2 og Tabell 3 den prosentvise fordelingen av har/har ikke praksis ved de tolv studieprogrammene, men til forskjell fra i tabellene vises ikke informasjon om de som ikke har besvart spørsmålet om praksis (altså, «Missing» vises ikke).

For øvrig ser vi som forventet at innslaget av praksis er høyere i de profesjonsrettede utdanningstypene enn det er i utdanninger som biologi og historisk-filosofiske fag.

Kanskje overraskende kommer ingeniørutdanningen ut med et ganske lavt omfang av praksis i utdanningen. Nesten 80 prosent av underviserne svarer at det ikke er praksis i studieprogrammet. Det kan hende at dette handler om at enkelte typer ingeniørutdanninger, samt ingeniørutdanning på mastergradsnivå, trekker gjennomsnittet ned.

**Figur 1: Er det praksis på det aktuelle studieprogrammet?**



### 3.2 Fordeling av underviserne etter emnets gradsnivå

Gitt at vi i dette notatet fokuserer nettopp på bruk av og tilfredshet med praksis, ville den beste løsningen muligens vært å utelukkende gå ut i fra besvarelser på bachelorgradsnivå. Imidlertid ville en slik løsning ikke vært helt uproblematisk.

For det første: En del av spørsmålene om praksis handler om studieprogrammet og ikke bare emnet. Selv om underviserne selv ikke har praksis i sitt emne, vil deres eventuelle kjennskap til praksis generelt i studieprogrammet altså kunne være relevant. Denne informasjonen ville vi mistet dersom vi kun beholdt utelukkende besvarelser på bachelorgradsnivået.

For det andre: En del undervisere besvarer som nevnt spørreskjemaet med utgangspunkt i et emne som inngår både på bachelor- og mastergradsnivå i studieprogrammet. Å fjerne besvarelser knyttet til emner som inngår både i bachelor- og mastergradsnivået ville ført til at vi mistet flere besvarelser som direkte handler om bachelorgradsutdanningen.

For det tredje: I tilfellet 5-årige mastergradsutdanninger som har praksis, slik som medisin og odontologi, ville vi ikke fått med disse dersom vi sorterte ut mastergradsnivået. Dessuten ville mastergradsutdanninger som ikke har obligatorisk praksis, men som kan ha andre former for praksis, blitt fjernet fra datagrunnlaget.

Alt i alt ville mye av det eksplorative perspektivet forsvunnet. Vi ville sittet igjen med et mer «renaset» utvalg av utdanningstyper, men kanskje ville vi kastet barnet – dvs. muligheten for å utforske praksis i videre forstand – ut med badevannet. Ikke minst ville vi mistet en hel del besvarelser og endt opp med et så lavt antall respondenter at analysene ville blitt mindre relevante. Av denne grunn har vi valgt å beholde undervisere som besvarer spørreskjemaet med utgangspunkt i et emne som inngår enten på bachelor- eller på mastergradsnivå eller på begge nivåene.

Tabell 2 og Tabell 3 viser detaljer om hvordan underviserne fordeler seg over gradsnivåer. Prosentfordelingene summerer seg til 100 per kolonne. Merk at når det gjelder spørsmålet som stilles i

Tabell 2, så er det mulig å krysse av på flere svarkategorier. N pr utdanningstype i tabellen vil derfor ikke samsvare med N pr utdanningstype i Tabell 1.

Som vi ser av Tabell 2 er det flest undervisere som besvarer undersøkelsen med utgangspunkt i et emne som kun finnes på bachelorgradsnivå. Ikke overraskende gjelder dette særlig undervisere ved barnehagelærerutdanninger, grunnskolelærerutdanninger og sykepleierutdanninger, men faktisk også idrettsfag og kunstfaglige utdanninger.

Ved noen utdanningstyper, som for eksempel medisin, odontologi og biologi, besvarer undervisere oftest med bakgrunn i et emne på mastergradsnivå.

Undervisere ved de øvrige utdanningstypene, som ingeniørutdanninger og historisk-filosofiske utdanninger, fordeler seg jevnere over bachelor- og mastergradsnivået.

Til sist har vi noen få undervisere som besvarer spørreskjemaet ut i fra et emne som inngår både på bachelor- og mastergradsnivået. For tre av utdanningstypene – sykepleie, biologi og kunst – gjelder dette over ti undervisere; henholdsvis n=13, n=17 og n=23. Med tanke på at dette er utdanningstyper med mange respondenter; henholdsvis n= 376 for sykepleie, n=324 for biologi og n=209 for kunst, utgjør dette prosentvis et lite tall (henholdsvis 3 % for sykepleie, 5 % for biologi og 11 % for kunst).

**Tabell 2: Det emnet jeg velger til besvarelse av spørreskjemaet, er del av et (flere svar mulig)**

Utdanningstype	Bachelorgradsprogram		Mastergradsprogram		Både bachelor- og master		Pr utd. BA+MA
	N	%	N	%	N	%	%
Barnehagelærer	152	11.1	17	2.3	4	3.7	2
Ergo-/Fysioterapi	50	3.6	17	2.3	4	3.7	6
Grunnskolelærer	131	9.5	50	6.7	7	6.5	4
Medisin	20	1.5	110	14.7	8	7.4	6
Odontologi	17	1.2	53	7.1	7	6.5	9
Sosialfag	79	5.7	32	4.3	4	3.7	3
Sykepleie	298	21.7	65	8.7	13	12.0	3
Biologi	147	10.7	160	21.4	17	15.7	5
Hist-Fil fag	51	3.7	44	5.9	8	7.4	8
Idrett	105	7.6	34	4.5	5	4.6	3
Ingeniør	183	13.3	123	16.4	8	7.4	3
Kunst	142	10.3	44	5.9	23	21.3	11
Total	1375	100.0	749	100.0	108	100.0	

Note: Profesjonsutdanninger står gruppert over streken, øvrige utdanningstyper står gruppert under streken

Den siste kolonnen i Tabell 2 viser hvor stor prosentandel av underviserne pr. utdanningstype som svarer med utgangspunkt i et emne som inngår program både på bachelor- og mastergradsnivå.

Hvis vi går videre til Tabell 3, ser vi en numerisk og prosentvis fordeling av har/har ikke praksis ved de tolv utdanningstypene. Spørsmålet underviserne har besvart er «Er det praksis på det aktuelle studieprogrammet?» Prosentfordelingene summerer seg på tvers av kolonner pr utdanningstype (slik at prosent nei, ja og missing til sammen blir 100 prosent).

Vi ser at innslaget av praksis, slik ordet praksis forstås av den enkelte underviser, er størst blant undervisere innen henholdsvis Odontologiutdanning (98.5 %, N = 65), Barnehagelærerutdanning (88.5 %, N = 154) og Ergo-/Fysioterapiutdanning (87.1 %, N = 54).

Lavest innslag av praksis opplever underviserne som underviser i emner ved ingeniørutdanningen (77.2 %, N = 230), historisk-filosofiske fag (62.1 %, N = 54) og biologiutdanningen (61.1 %, N = 176). Vi ser at tendensen til ikke å besvare spørsmålet om praksis (missing) er høyest innen biologiutdanninger og historisk-filosofiske utdanninger. En spekulasjon vil være at underviserne opplever en form for praksis i utdanningen, men er usikre på om det bør defineres som praksis.

For ytterligere informasjon om utvalgets sammensetning, som for eksempel egenskaper ved underviserne, utdanningstypenes fordeling over institusjoner og undervisernes FoU-fagtilhørighet, se tabeller i Appendiks.

**Tabell 3: Er det praksis på det aktuelle studieprogrammet?**

	Nei		Ja		Missing		Totalt
	N	%	N	%	N	%	N
Barnehagelærer	20	11,4	154	88,0	1	0,6	175
Ergo-/fysioterapi	8	12,3	54	83,1	3	4,6	65
Grunnskolelærer	30	12,8	200	85,5	4	1,7	234
Medisin	60	25,5	167	71,1	8	3,4	235
Odontologi	1	1,4	65	94,2	3	4,3	69
Sosialfag	29	26,4	78	70,9	3	2,7	110
Sykepleie	47	12,7	311	84,1	12	3,2	370
Biologi	176	57,3	112	36,5	19	6,2	307
Historisk-Filosofiske fag	54	58,1	33	35,5	6	6,5	93
Idrett	46	28,8	108	67,5	6	3,8	160
Ingeniør	230	74,0	68	21,9	13	4,2	311
Kunst	73	39,7	110	59,8	1	0,5	184
Totalt	774		1460		79		2313

Note: Profesjonsutdanninger står gruppert over streken, øvrige utdanningstyper står gruppert under streken

### 3.3 Alt-i-alt tilfredshet med studiet

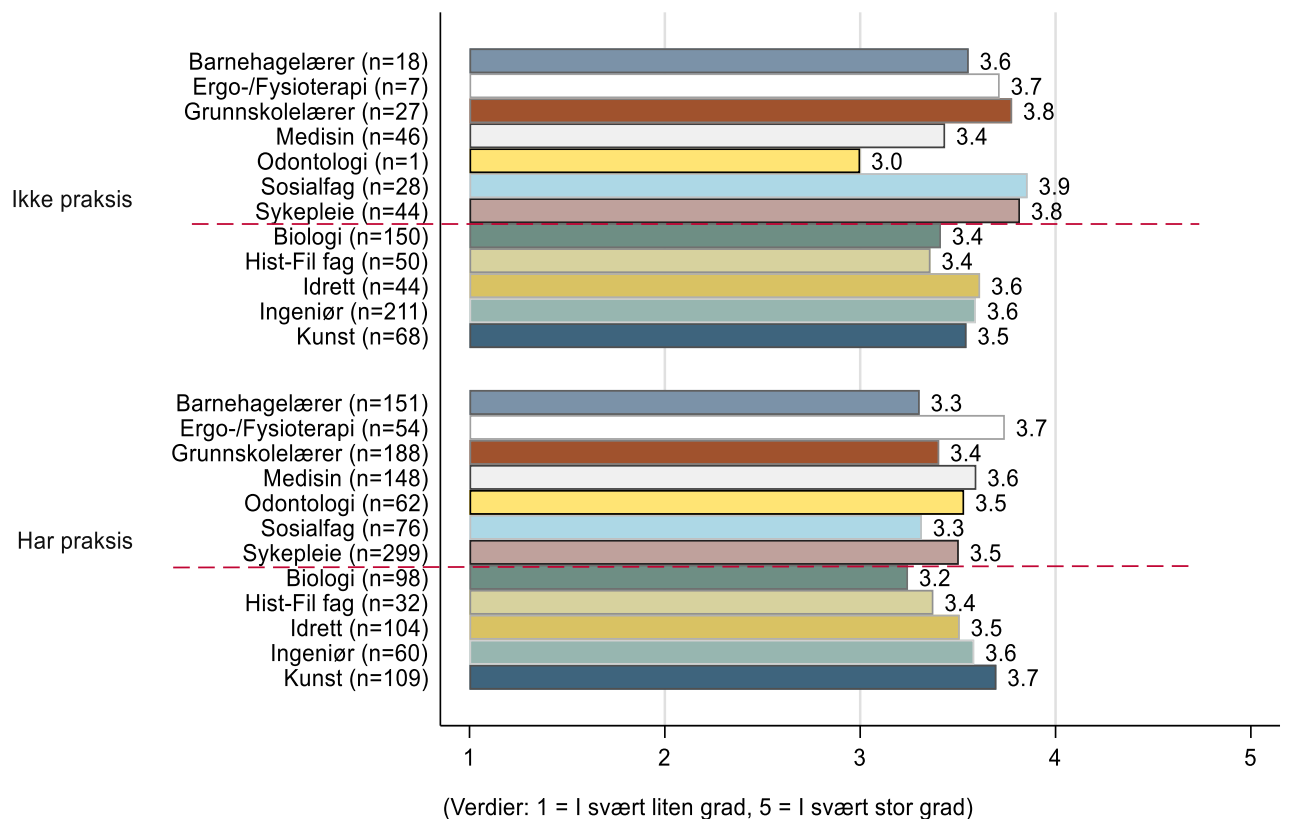
Figur 2 og Figur 3 viser overordnet tilfredshet (alt-i-alt tilfredshet) per utdanningstype, fordelt henholdsvis etter undervisere som sier det er praksis i studieprogrammet som de underviser ved og undervisere som sier det ikke er praksis i studieprogrammet som de underviser ved.

I Figur 2 er data presentert som gjennomsnitt per variabel, mens Figur 3 viser prosent per svarkategori for hver variabel (for informasjon om svarkategoriene henvises det til del 1).

Hensikten med denne eksplorative analysen er å utforske om det finnes en sammenheng mellom bruk av praksis i studieprogrammet og tilfredshet med studieprogrammet, og i så fall hva slags mønster denne sammenhengen eventuelt kan tolkes som uttrykk for.

Jamfør Figur 2 ser vi at det er en tendens til høyere overordnet tilfredshet hos undervisere som besvarer spørsmålet med utgangspunkt i et emne i et studieprogram som ikke har praksis, men tendensen er liten og ikke systematisk. At odontologi skiller seg ut bør ikke vektlegges ettersom det kun er én underviser i «ikke-praksis»-gruppen. Imidlertid er det en generell tendens til noe høyere tilfredshet med kvaliteten på studieprogrammet i de tilfellene hvor det ikke rapporteres om praksis ved studieprogrammet.

**Figur 2: Jeg er, alt i alt, tilfreds med kvaliteten på studieprogrammet (fordelt etter utdanningstype og har/har ikke praksis)**



Figuren viser gjennomsnitt

Kan hende peker dette i retning av at tilstedeværelse av praksis i studieprogrammet skaper flere utfordringer, og at disse utfordringene gir en ekstra tyngde i undervisernes vurdering av alt-i-alt kvalitet ved studieprogrammet.

Hvis vi går over til Figur 3, ser vi overordnet tilfredshet med kvaliteten på studieprogrammet fordelt over utdanningstyper innen studieprogram der det er/ikke er praksis, men til forskjell fra Figur 2 er svardata her fremstilt prosentvis over tre svarkategorier.

Merk at det opprinnelig er fem svarkategorier på variabelen «Alt-i-alt-tilfredshet med studieprogrammet». I Figur 3 har vi imidlertid slått sammen kategori 1 og 2 til «lite tilfreds» og kategori 4 og 5 til «veldig tilfreds». Kategori 3 = «noe tilfreds». Det var nødvendig å slå sammen kategorier ettersom det å dele inn utdanningstypene etter praksis/ikke praksis ga 0 respondenter i flere av svarkategoriene.

Figur 3 består av to liggende søylediagrammer der det øverste søylediagrammet viser fordelingen etter utdanningstyper der underviserne svarer at det ikke er praksis, og det nederste viser fordelingen etter utdanningstyper der underviserne svarer at det er praksis.

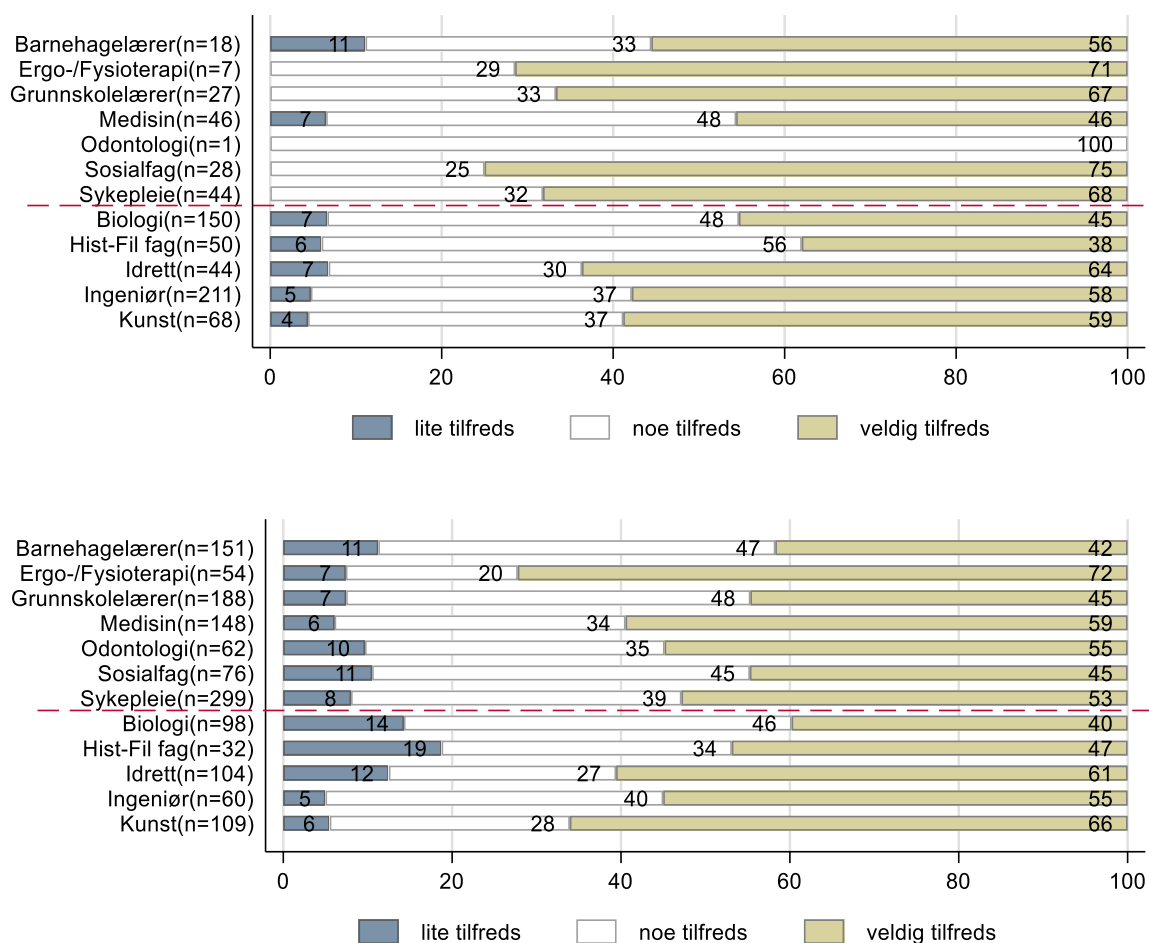
Antall undervisere i hver kategori (har praksis versus har ikke praksis) kan ses i parentes lang Y-aksen for de to respektive søylediagrammene.

Det er en tendens til at underviserne ved utdanningstyper der det er praksis oftere svarer at de er lite tilfreds med studieprogrammet. Især gjelder dette historisk-filosofiske utdanninger og biologiutdanninger.



Foruten denne tendensen ser variasjonen over de tre svarkategoriene relativt lik ut på tvers av utdanningstypene, uavhengig om studieprogrammet som utdanningstypen tilhører har eller ikke har praksis. Med andre ord kan vi ikke konkludere at det er noen assosiasjon mellom overordnet tilfredshet med studiet og tilstedeværelse av praksis i studieprogrammet.

**Figur 3: Jeg er alt i alt tilfreds med kvaliteten på studieprogrammet (fordelt etter utdanningstype og praksis)**



Note: Øverste figur = "har ikke praksis"; Nederste figur = "har praksis"

### 3.4 Praksis-spørsmålene sett opp mot øvrige spørsmål

Før vi kommenterer mer detaljert på de enkelte praksis- og praksisrelaterte spørsmålene er det fornuftig å ha et mer overordnet blikk på hvordan underviserne svarer (i gjennomsnitt) på de øvrige spørsmålene i Underviserundersøkelsen.

Figur 4 viser derfor alle variabler som deler samme type svarkategorier (skalaen går som tidligere beskrevet fra 1 til 5, der 1 = I svært liten grad og 5 = I svært stor grad). De fleste spørsmålsbatteriene i undersøkelsen benytter seg av denne svarskalaen.

Variablene merket i rødt er praksis- og praksisrelaterte spørsmål. De sju nederste variablene inngår i praksisbatteriet, mens de øvrige seks variablene i rødt betegnes for vårt formål som praksisrelaterte. Sistnevnte tilhører ikke ett spørsmålsbatteri og fordeler seg derfor litt ujevnt i figuren ettersom spørsmålene er listet opp om lag i den rekkefølgen de sto i spørreskjemaet.

Figur 4 skiller for øvrig ikke mellom de enkelte utdanningstypene, men viser gjennomsnittlig skåre sammenlagt for de tolv utdanningstypene.

Som vi ser av figuren er det ingen utbredt tendens til at praksisorienterte variabler – det vil si spørsmålene i praksisbatteriet samt spørsmålene vi anser som praksisrelaterte – skiller seg betydelig fra de øvrige spørsmålene. Imidlertid er det enkelte påstander som gir lavere skåre fra underviserne. Dette gjelder især påstand «2d\_Eget FoU-arbeid» om at underviseren inkluderer studentene i sitt eget FoU-arbeid.

Undervisernes svar sprer seg imidlertid betydelig mer over de praksisrelaterte påstandene enn over påstandene i praksisbatteriet. Som vi ser ligger gjennomsnittsverdiene ganske nær hverandre – fra 3,4 til 3,8 – i de siste sju søylene i figuren, og hver av disse søylene refererer til en påstand i praksisbatteriet. For de øvrige seks røde søylene, som refererer til praksisrelaterte variabler, sprer gjennomsnittlig svarverdi seg fra 2,3 til 4,1.

Med tanke på at påstandene om praksis inngår nettopp i *ett* spørsmålsbatteri er ikke dette spesielt påfallende. De praksisrelaterte variablene inngår i ulike spørsmålsbatterier og er derfor ikke på samme vis «trukket fra samme univers» slik praksisvariablene er, men fra litt ulike «universer» av mulige påstander. Disse «universene» dreier seg ikke konkret om praksisrelaterte forhold, men snarere om læringsformer i bredere forstand samt om arbeidslivsrelevante forhold (samarbeid med eksterne; oppdatert pensum).

Figur 4: Praksisbatteriet og Praksisrelaterte variabler sett mot gjennomsnitt øvrige variabler (spørsmål) med samme svarskala i UU17



### 3.5 *Praksisvariabler*

Vi går nå over til å se på gjennomsnitt og prosentvise svarfordelinger for spørsmålene i praksisbatteriet. Først skal vi imidlertid starte med en figur som viser samtlige praksisvariabler i batteriet, slik at vi kan få et overblikk.

I Figur 5 ser vi derfor gjennomsnittsverdien per variabel, fordelt etter de tolv utdanningstypene.

Som det fremgår av figuren skårer samtlige utdanningstyper relativt høyt på praksisspørsmålene; tendensen er altså at underviserne har positive vurderinger av hvordan praksis håndteres i studieprogrammet. På skalaen, som går fra 1 til 5, ligger de fleste omtrent på midten eller over midten.

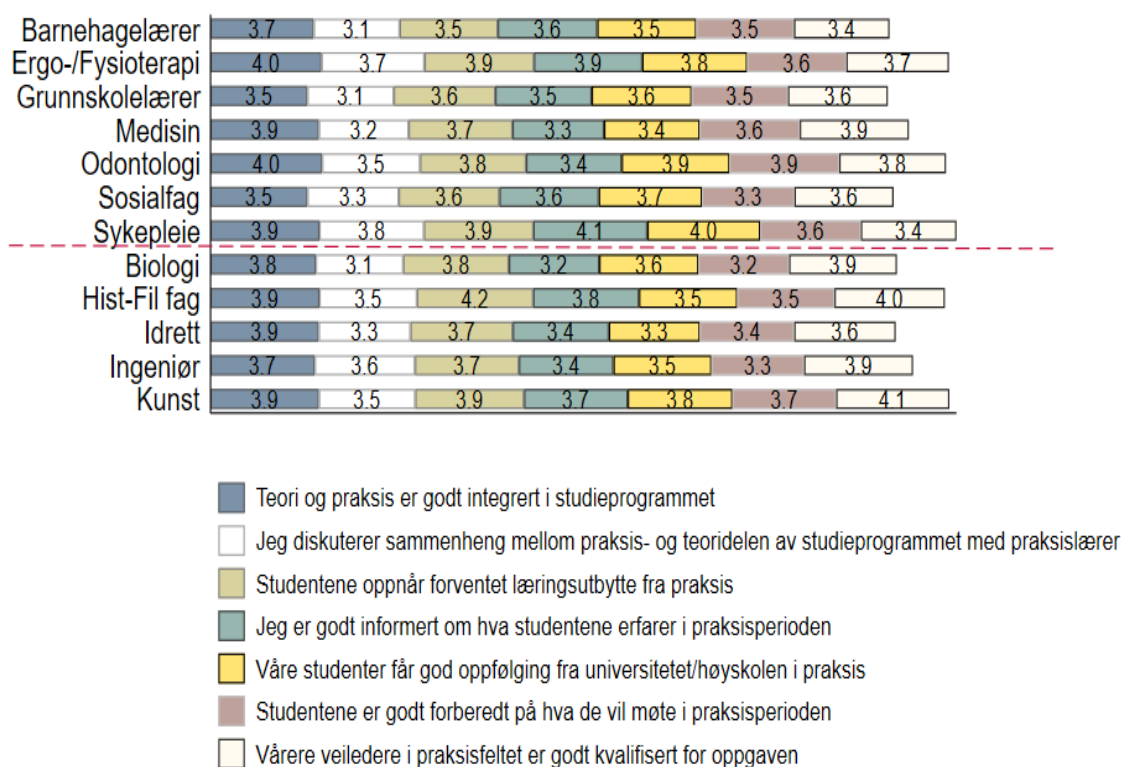
Det er en tendens til at underviserne svarer noe mindre bekreftende på at de «diskuterer sammenheng mellom praksis- og teoridelen av studieprogrammet med praksislærer» (hvit søyle) enn de gjør på de øvrige praksisspørsmålene. En mulig forklaring på dette kan være at undervisere generelt ikke diskuterer sammenhengen mellom teori og praksis i noen særlig grad. En annen mulig forklaring kan være at mange undervisere underviser ved emner der de ikke ser det som særlig relevant å diskutere akkurat denne sammenhengen. Kanskje vil det oppleves som mer relevant i profesjonsutdanninger enn i øvrige utdanninger. Hvorvidt det bør gjøres mer er dog et normativt spørsmål.

Den mest uttalte enigheten viser seg for påstanden om at «studentene oppnår forventet læringsutbytte fra praksis» (rosa søyle). Odontologi skårer særskilt høyt her (gjennomsnitt 3.9), mens biologi skårer lavest (gjennomsnitt 3.2).

Sykepleie skårer jevnt over høyt på alle praksisspørsmålene sammenliknet med de andre utdanningstypene, med unntak av påstanden om at «våre veiledere i praksisfeltet er godt kvalifisert for oppgaven». Der skårer de lavere enn de fleste øvrige utdanningstypene.

Undervisere ved barnehagelærerutdanningen har samme gjennomsnittskåre som sykepleierutdanningen på denne påstanden.

**Figur 5: I hvilken grad er du enig i følgende påstander om praksis? (Gjennomsnitt)**



### 3.5.1 Teori og praksis er godt integrert i studieprogrammet

Vi går nå over til å se på hvordan de tolv utdanningene fordeler seg over svarkategoriene på hver enkelt av praksisvariablene.

Den første påstanden underviserne bes om å forholde seg til i praksisbatteriet i Underviserundersøkelsen er «Teori og praksis er godt integrert i studieprogrammet». Figur 6 viser fordelingen per utdanningstype over de i alt fem svarkategoriene.

Vi ser at knapt noen av underviserne uansett utdanningstype bruker kategorien «I svært liten grad».

På svarkategorien «I liten grad» er det prosentvis noe flere undervisere innen grunnskolelærerutdanningen, og det samme gjelder også svarkategorien «I noen grad», der undervisere ved grunnskolelærerutdanningen og sosialfagutdanninger er prosentvis overrepresentert.

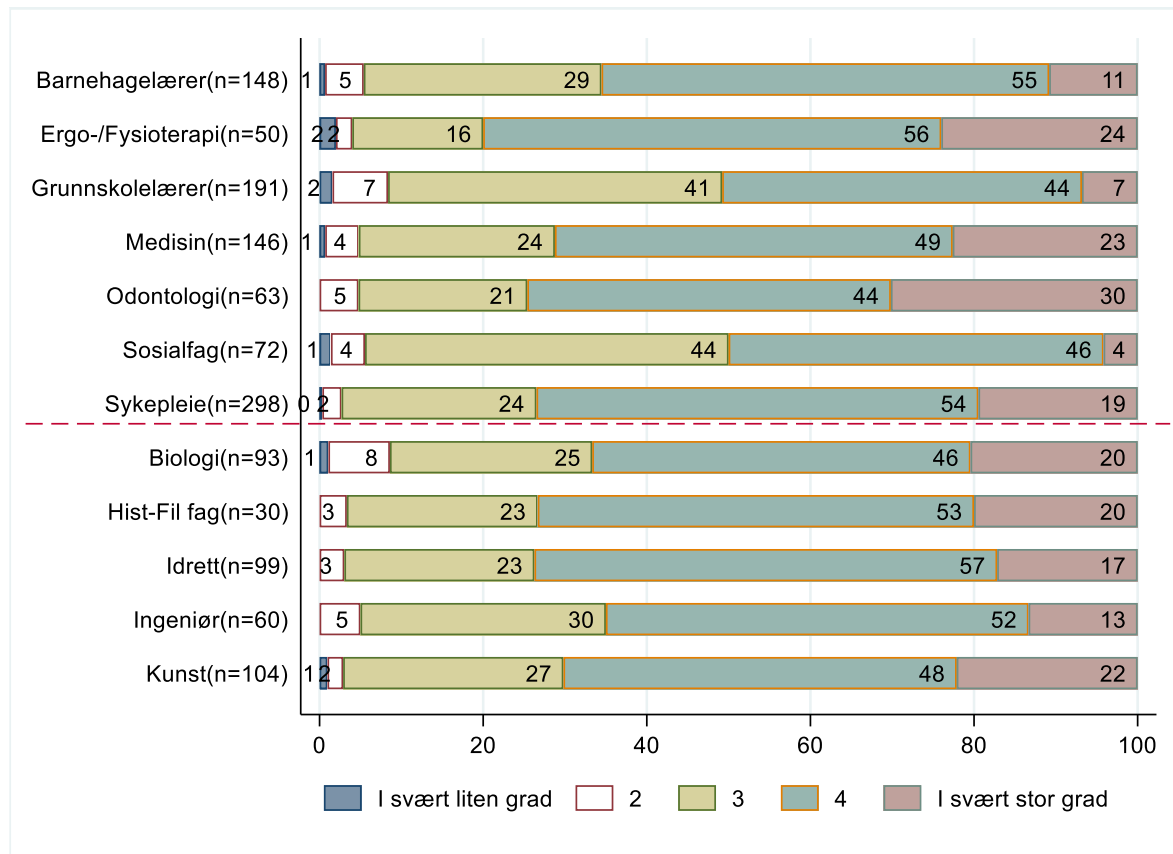
Det er med andre ord en tendens til at undervisere ved grunnskolelærerutdanningen og sosialfaglige utdanninger er minst enige i at teori og praksis er godt integrert i studieprogrammet, sammenliknet med undervisere ved de ulike utdanningstypene.

Hvis vi ser på bruken av de to høyeste svarkategoriene «I stor grad» (grønn søyle) og «I svært stor grad» (rosa søyle), ser vi at det er en viss variasjon mellom utdanningstypene.

Ved ergoterapi-/fysioterapiutdanningen er hele 74 % (52+22) av underviserne veldig enige i at sammenhengen mellom teori og praksis er godt integrert i studieprogrammet. Også odontologi og sykepleie kommer høyt ut her – Sammenlagte tall for disse to svarkategoriene lik 72 %.

Grunnskolelærer og sosialfag ligger nederst i prosentvis bruk av disse to svarkategoriene, med sammenlagte tall på henholdsvis 49 % og 47 %.

**Figur 6: Teori og praksis er godt integrert i studieprogrammet (prosent)**



### 3.5.2 Jeg diskuterer sammenheng mellom praksis- og teoridelen av studieprogrammet med praksislærere

Den andre påstanden underviserne bes om å forholde seg til i praksisbatteriet i Underviserundersøkelsen er «Jeg diskuterer sammenheng mellom praksis- og teoridelen av studieprogrammet med praksislærere». Merk at dette er formulert som en «jeg-påstand» til forskjell fra forrige spørsmål.

Figur 7 viser fordelingen per utdanningstype over de i alt seks svarkategoriene.

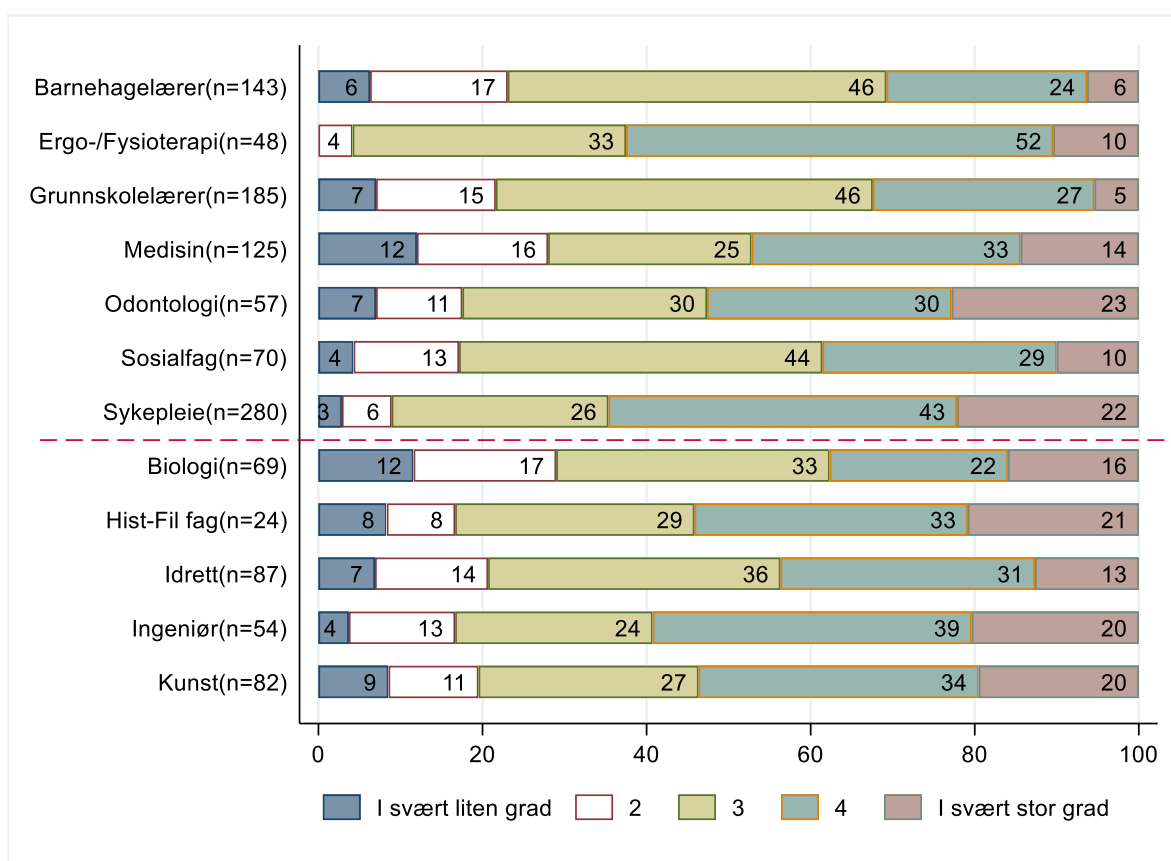
Sammenliknet med forrige påstand (Figur 6) er det her en større tendens til bruk av svarkategoriene «I svært liten grad», «I liten grad» og «I noen grad». Grunnleggende sett er det en mer jevnfordelt bruk av de seks svarkategoriene selv om «I svært liten grad» også her er den minst brukte svarkategorien.

For øvrig er det undervisere ved medisinstudiet som er prosentvis overrepresentert i kategorien «I svært liten grad».

De utdanningstypene som fordeler seg jevnest over samtlige svarkategorier er medisinstudiet og odontologistudiet.

Bruk av de to høyeste svarkategoriene «I stor grad» og «I svært stor grad» er mest utbredt i ergofysioterapiutdanning og sykepleieutdanningen.

**Figur 7: Jeg diskuterer sammenheng mellom praksis- og teoridelen av studieprogrammet med praksislærere (prosent)**



### 3.5.3 Studentene oppnår forventet læringsutbytte fra praksis

Den tredje påstanden underviserne bes om å forholde seg til i praksisbatteriet i Underviserundersøkelsen er «Studentene oppnår forventet læringsutbytte fra praksis». Merk at dette, til forskjell fra forrige spørsmål, ikke er formulert som en «jeg-påstand».

Figur 8 viser fordelingen per utdanningstype over de i alt seks svarkategoriene.

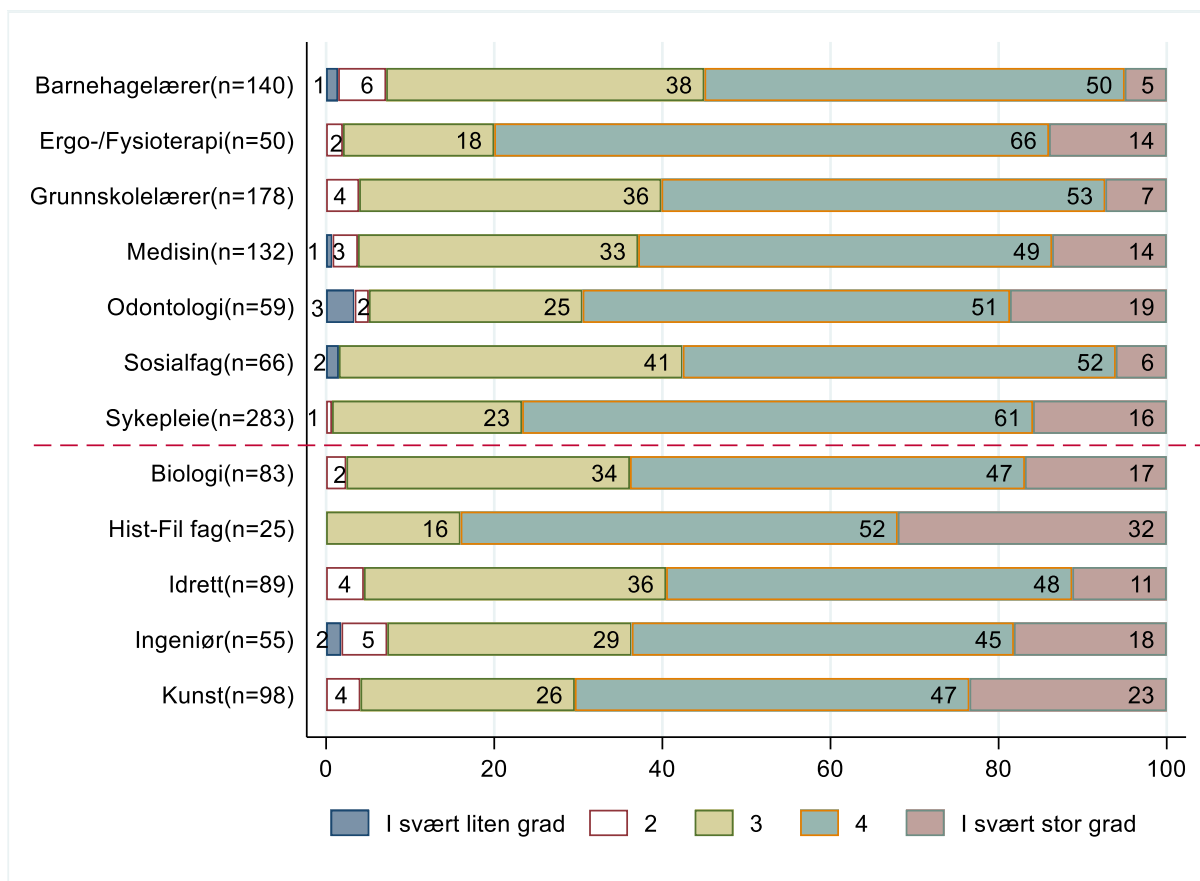
Som i den første påstanden i praksisbatteriet (Figur 6) viser Figur 8 at svarkategoriene «I svært liten grad» og «I liten grad» knapt brukes av underviserne, uansett utdanningstype. Forskjellene mellom de ulike utdanningstypene er temmelig marginal.

På svarkategorien «I noen grad» er det også en prosentvis ganske jevn fordeling av undervisere ved de ulike utdanningstypene. Når det gjelder de tre «laveste» svarkategoriene («I svært liten grad», «I liten

grad» og «I noen grad»), er det samlet sett en liten prosentvis overrepresentasjon av undervisere ved barnehagelærerutdanningen og sosialfagutdanningen. Til sammenlikning er undervisere ved historisk-filosofiske fag, ergoterapi og fysioterapi samt sykepleie prosentvis underrepresentert ved disse tre svarkategoriene.

Bruk av de to høyeste svarkategoriene «I stor grad» og «I svært stor grad» er igjen mest utbredt i ergo-fysioterapiutdanning.

**Figur 8: Studentene oppnår forventet læringsutbytte fra praksis (prosent)**



### 3.5.4 Jeg er godt informert om hva studentene erfarer i praksisperioden

Den fjerde påstanden underviserne bes om å forholde seg til i praksisbatteriet i Underviserundersøkelsen er «Jeg er godt informert om hva studentene erfarer i praksisperioden». Merk at dette er en «jeg-påstand», på samme vis som den andre påstanden i praksisbatteriet (Figur 7).

Figur 9 viser fordelingen per utdanningstype over de i alt seks svarkategoriene.

Som i den andre påstanden i praksisbatteriet (Figur 7) viser Figur 9 at svarkategoriene «I svært liten grad» og «I liten grad» brukes noe oftere av underviserne uansett utdanningstype sammenliknet hva tilfellet er når underviserne bes svare på mer generelle påstander (ikke «jeg-påstander») om studieprogrammet.

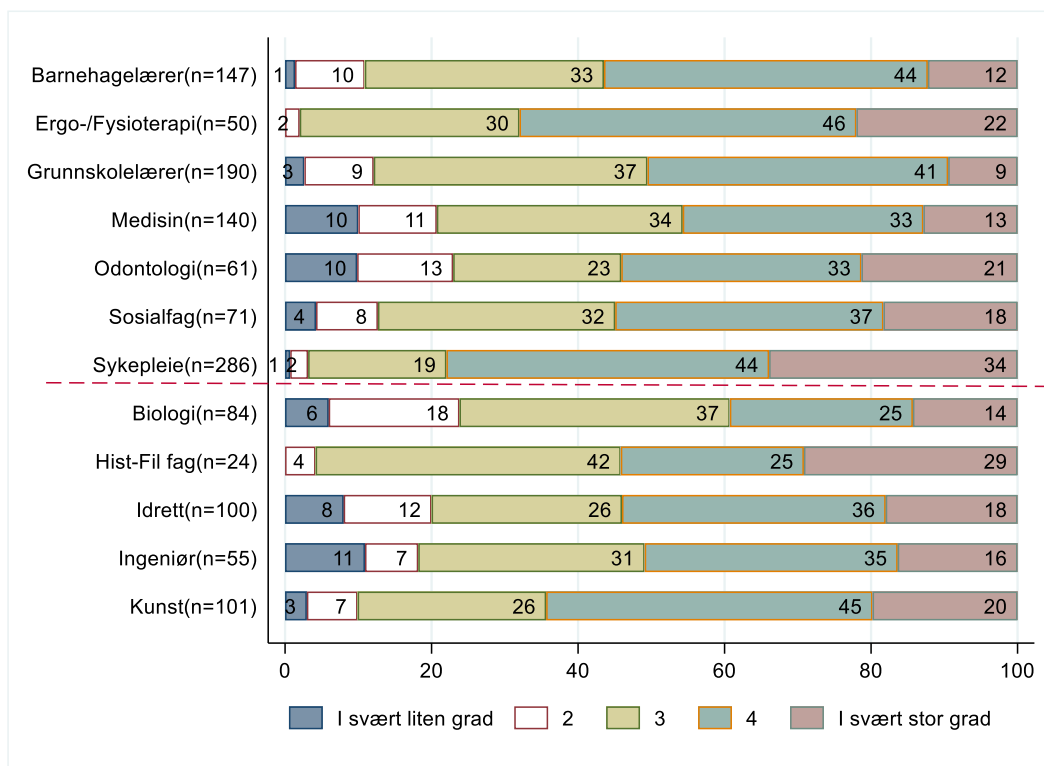


Når det gjelder bruk av svarkategoriene «I svært liten grad» og «I liten grad», er det en prosentvis overrepresentasjon av undervisere ved emner innen medisinutdanninger, odontologiutdanninger, ingeniørutdanninger, idrettsfaglige utdanninger og biologiutdanninger.

På de tre «laveste» svarkategoriene («I svært liten grad», «I liten grad» og «I noen grad») er det samlet sett en liten prosentvis overrepresentasjon av undervisere ved biologiutdanninger, grunnskolelærerutdanninger og medisinutdanninger. Til sammenlikning er undervisere ved ergoterapi og fysioterapi, historisk-filosofiske fag, kunstfaglige utdanninger samt sykepleieutdanninger prosentvis underrepresentert ved disse tre svarkategoriene. Dette gjelder især undervisere ved sykepleierutdanningene.

Bruk av de to høyeste svarkategoriene «I stor grad» og «I svært stor grad» er igjen mest utbredt i ergo-fysioterapiutdanningen og sykepleieutdanningen.

**Figur 9: Jeg er godt informert om hva studentene erfarer i praksisperioden (prosent)**



### 3.5.5 Våre studenter får god oppfølging fra universitetet/høyskolen i praksis

Den femte påstanden underviserne bes om å forholde seg til i praksisbatteriet i Underviserundersøkelsen er «Våre studenter får god oppfølging fra universitetet/høyskolen i praksis». Merk at dette igjen er en mer generell påstand (altså ikke en «jeg-påstand»).

Figur 10 viser fordelingen per utdanningstype over de i alt seks svarkategoriene.

Vi ser at det er flere undervisere som benytter seg av de to «laveste» svarkategoriene «I svært liten grad» og «I liten grad» til forskjell fra de tidligere mer generelle påstandene om studieprogrammet. Forskjellene mellom de ulike utdanningstypene er relativt liten, men det er en tendens til at

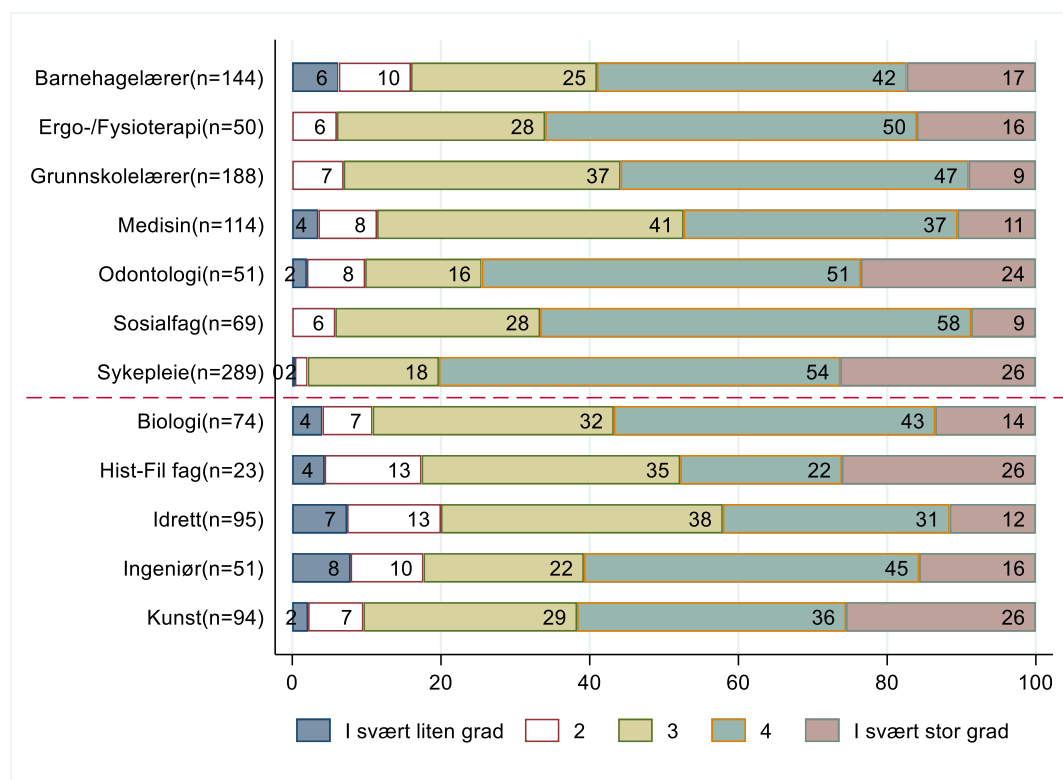
undervisere ved barnehagelærerutdanninger og idrettsfaglige utdanninger prosentvis oftere benytter seg av disse to svarkategoriene.

På svarkategoriene «I svært liten grad», «I liten grad» og «I noen grad» er det samlet sett en prosentvis overrepresentasjon av undervisere ved idrettsfaglige utdanninger og undervisere innen grunnskolelærerutdanninger.

Til sammenlikning er undervisere ved odontologiutdanninger og sykepleieutdanninger prosentvis underrepresentert ved disse tre svarkategoriene.

Bruk av de to høyeste svarkategoriene «I stor grad» og «I svært stor grad» er igjen mest utbredt i ergo-/fysioterapiutdanningen og sykepleieutdanningen.

**Figur 10: Våre studenter får god oppfølging fra universitetet/høyskolen i praksis (prosent)**



### 3.5.6 Studentene er godt forberedt på hva de vil møte i praksisperioden

Den sjette påstanden undviserne bes om å forholde seg til i praksisbatteriet i Undviserundersøkelsen er «Studentene er godt forberedt på hva de vil møte i praksisperioden». Merk at dette også er en mer generell påstand (altså ikke en «jeg-påstand»).

Figur 11 viser fordelingen per utdanningstype over de i alt seks svarkategoriene.

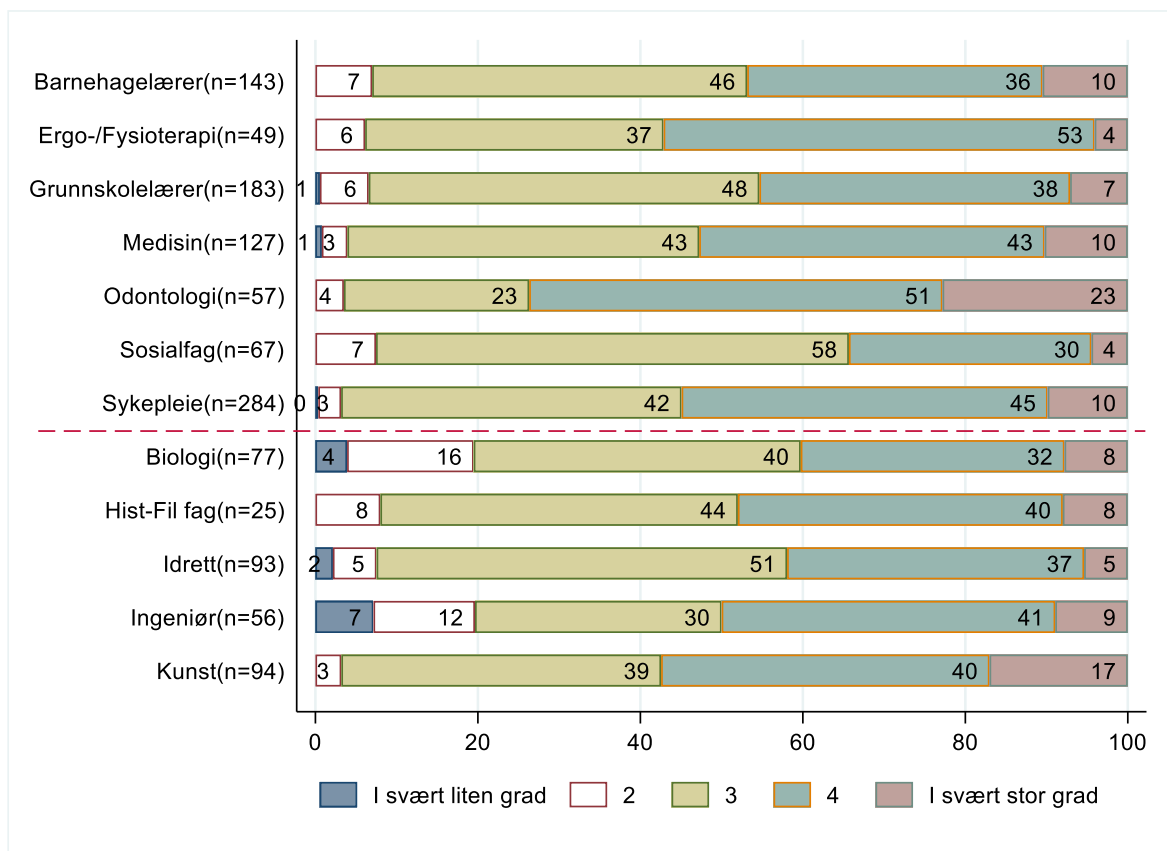
Vi ser at det på samme vis som i Figur 10, men til forskjell fra de øvrige mer generelle påstandene om studieprogrammet, er flere undvisere som benytter seg av de to «laveste» svarkategoriene «I svært liten grad» og «I liten grad». Forskjellene mellom de ulike utdanningstypene er relativt liten, men det

er en tendens til at undervisere ved biologiutdanninger og ingeniørutdanninger prosentvis oftere benytter seg av disse to svarkategoriene. Til sammenlikning anvender undervisere innen kunst, medisin, odontologi og sykepleie prosentvis sjelden disse to svarkategoriene.

Samlet sett over svarkategoriene «I svært liten grad», «I liten grad» og «I noen grad» er det en prosentvis overrepresentasjon av undervisere ved barnehagelærerutdanninger, grunnskolelærerutdanninger, idrettsfaglige utdanninger og sosialfaglige utdanninger.

Bruk av de to høyeste svarkategoriene «I stor grad» og «I svært stor grad» er igjen mest utbredt i ergo-fysioterapiutdanningen og sykepleieutdanningen.

**Figur 11: Studentene er godt forberedt på hva de vil møte i praksisperioden (prosent)**



### 3.5.7 Våre veiledere i praksisfeltet er godt kvalifisert for oppgaven

Også den sjuende påstanden undviserne bes om å forholde seg til i praksisbatteriet i Undersøkelserundersøkelsen – «Våre veiledere i praksisfeltet er godt kvalifisert for oppgaven» – er en generell påstand om studieprogrammet (altså ikke en «jeg-påstand»).

Figur 12 viser fordelingen per utdanningstype over de i alt seks svarkategoriene.

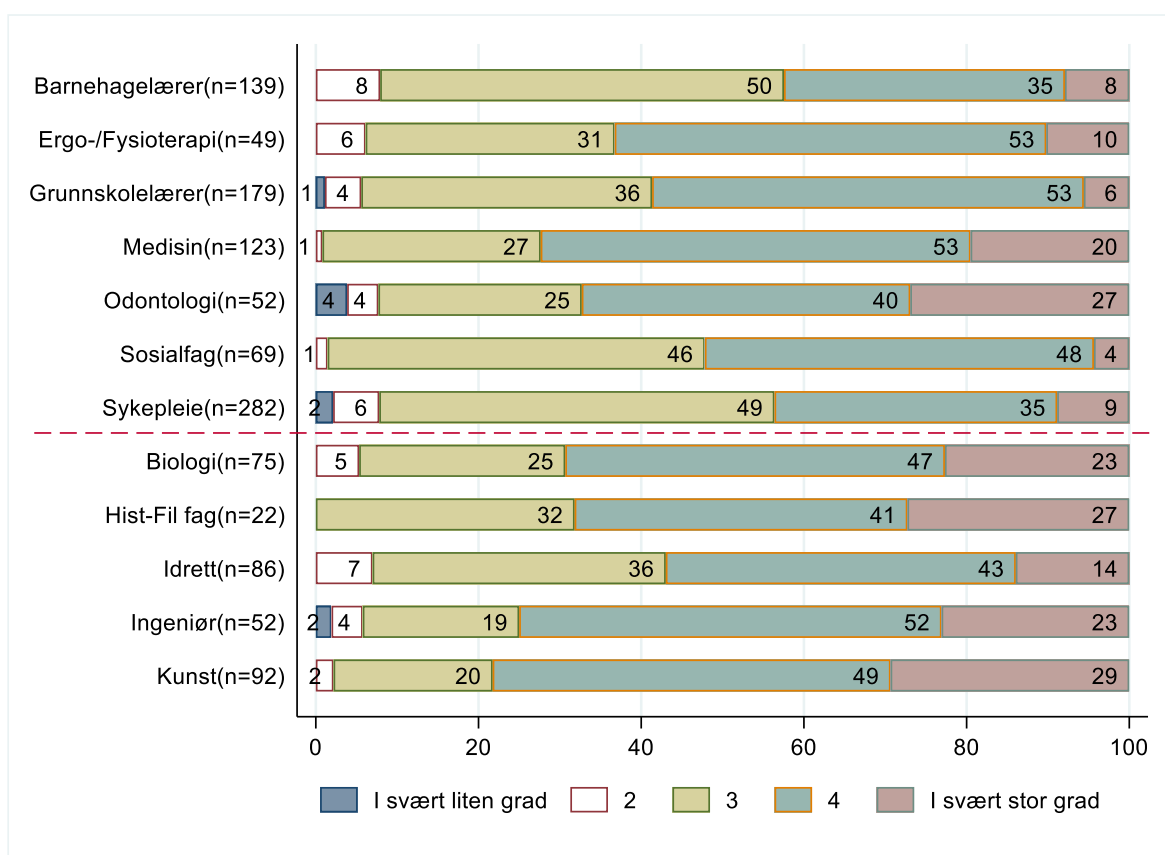
Som i Figur 6 og Figur 8 er det en relativt liten bruk av de «laveste» svarkategoriene «I svært liten grad» og «I liten grad», men noen forskjeller mellom utdanningstyper utmerker seg. Eksempelvis benytter undervisere ved historisk-filosofiske utdanninger, kunstfaglige utdanninger, medisinutdanninger og sosialfaglige utdanninger seg knapt av disse to svarkategoriene. Undervisere

ved barnehagelærerutdanninger og sykepleieutdanninger har en marginal prosentvis overrepresentasjon på de samme to kategoriene.

På svarkategoriene «I svært liten grad», «I liten grad» og «I noen grad» er det samlet sett en prosentvis overrepresentasjon av undervisere ved barnehagelærerutdanninger, sosialfaglige utdanninger og sykepleieutdanninger. Denne tendensen skyldes i hovedsak en opphopning i svarkategorien «I noen grad».

Bruk av de to høyeste svarkategoriene «I stor grad» og «I svært stor grad» er nå mest utbredt blant undervisere i kunstoff etterfulgt av undervisere innen ergo-/fysioterapiutdanning.

**Figur 12: Våre veiledere i praksisfeltet er godt kvalifisert for oppgaven (prosent)**



### 3.5.8 Svaralternativet «Vet ikke/ikke relevant» i Praksisbatteriet

Figur 13 og Figur 14 er laget for å gi en samlet, visuell fremstilling av bruk av svarkategorien «Vet ikke/ikke relevant» i praksisbatteriet, altså de sju spørsmålene som stilles konkret om praksis. I figurene er de fem ordinale svarkategoriene slått sammen til én samt at svarmuligheten «Vet ikke/ikke relevant» er fremhevet i blått.

Det samlede inntrykket er todelt dersom vi ser Figur 13 og Figur 14 under ett.

For det første: De som er mest tilbøyelige til å benytte svarkategorien «Vet ikke/ikke relevant» er undervisere ved biologiutdanninger, historisk-filosofisk utdanninger og i noen grad medisnutdanninger.

For det andre: De som er minst tilbøyelige til å benytte svarkategorien «Vet ikke/Ikke relevant» er undervisere ved kortere profesjonsutdanninger, hovedsakelig de helse- og sosialfaglige.

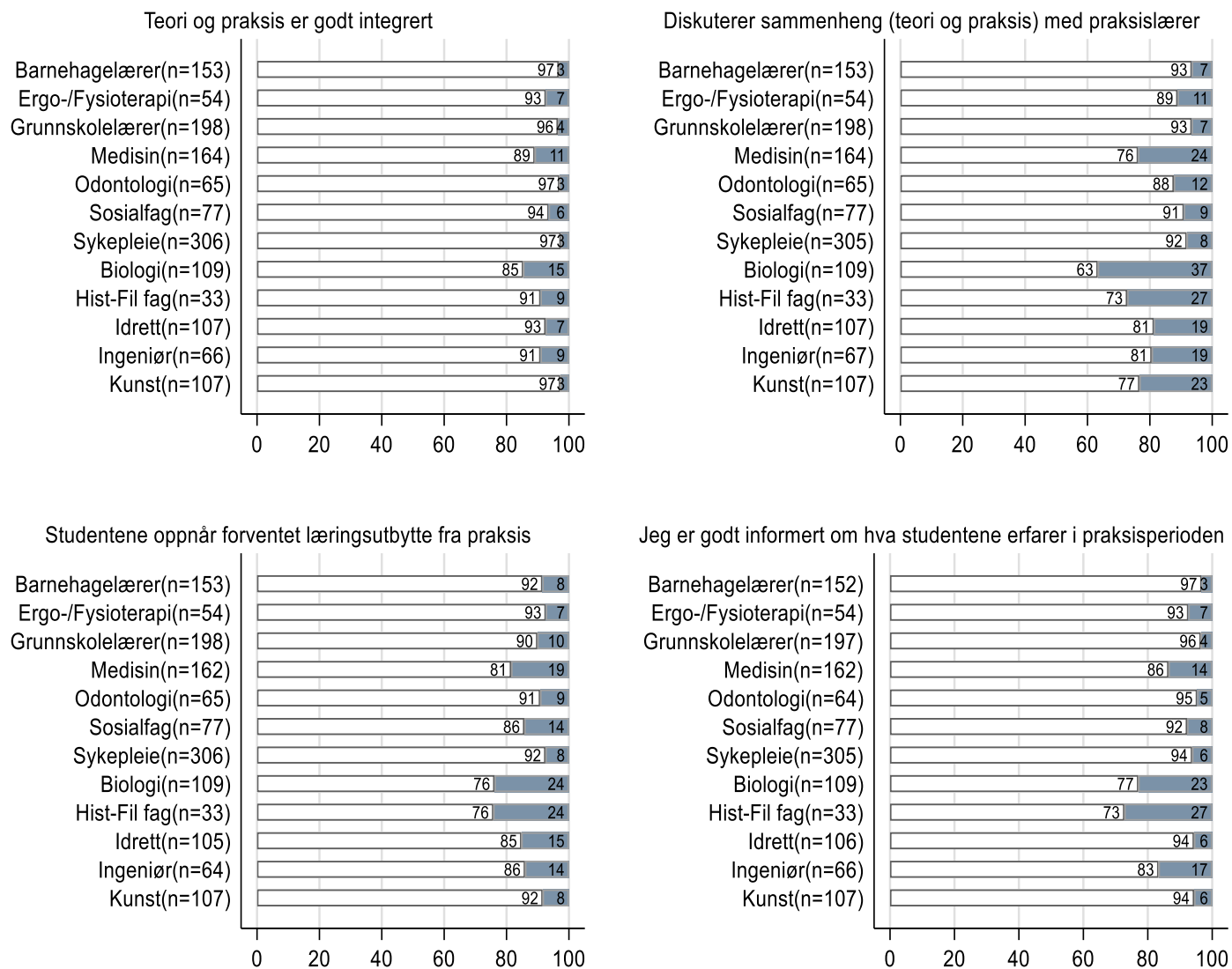
Undervisere ved de øvrige utdanningstypene plasserer seg vanligvis et sted midt i mellom. Dette er utdanningstyper som verken er lange eller korte profesjonsutdanninger, men som kan følges både i bachelorgrads- og mastergradsløp, slik som ingeniørutdanninger, kunstfaglige utdanninger og idrettsfaglige utdanninger.

En mulig fortolkning av inntrykket fra Figur 13 og Figur 14 er at undervisere ved treårige helse- og sosialfaglige profesjonsutdanninger vet hva de legger i praksis og derfor er mindre tilbøyelige til å svare «Vet ikke/Ikke relevant» enn det undervisere ved øvrige utdanningstyper er.

Samtidig stemmer ikke dette helt med tendensen til at undervisere ved medisin og i noen tilfeller også odontologi svarer «Vet ikke/Ikke relevant». Jamfør nevnte rasjonale burde vi anta at også disse har en klar formening om hva studieprogrammet legger i praksis. Kan hende har det å gjøre med at noen undervisere besvarer ut i fra emner som inngår i bachelorgradsnivået av utdanningen, og at dette i noen grad påvirker hvordan de svarer. Dette blir imidlertid bare spekulasjoner.

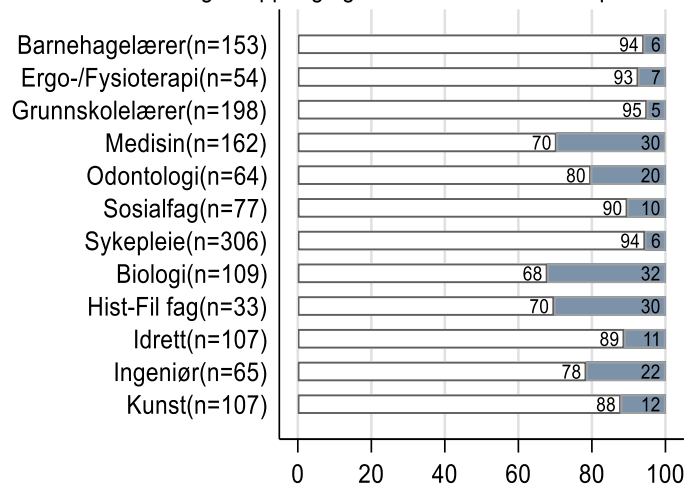
For øvrig er det en viss spredning i bruk av «Vet ikke/Ikke relevant» på tvers av de sju påstandene. Tendensen til å anvende denne svarkategorien er minst i første påstand (Teori og praksis er godt integrert) og størst i andre påstand (Jeg diskuterer sammenhengen mellom teori og praksis med praksislærer).

**Figur 13: Bruk av svarkategorien «Vet ikke/Ikke aktuelt» i «Praksisbatteriet»**

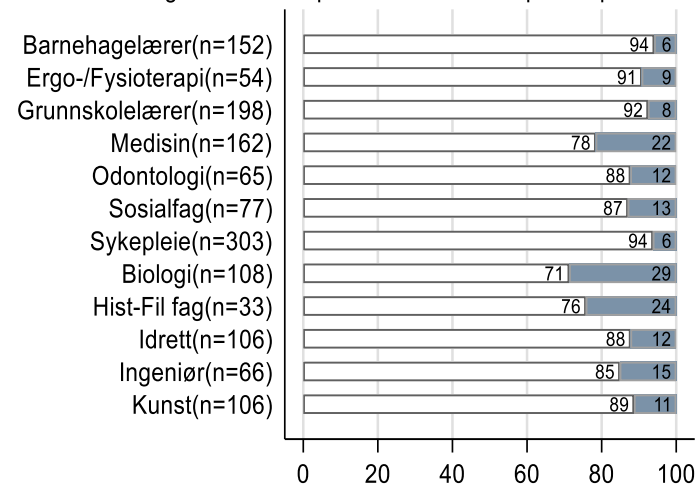


**Figur 14: Bruk av svarkategorien «Vet ikke/Ikke aktuelt» i «Praksisbatteriet»**

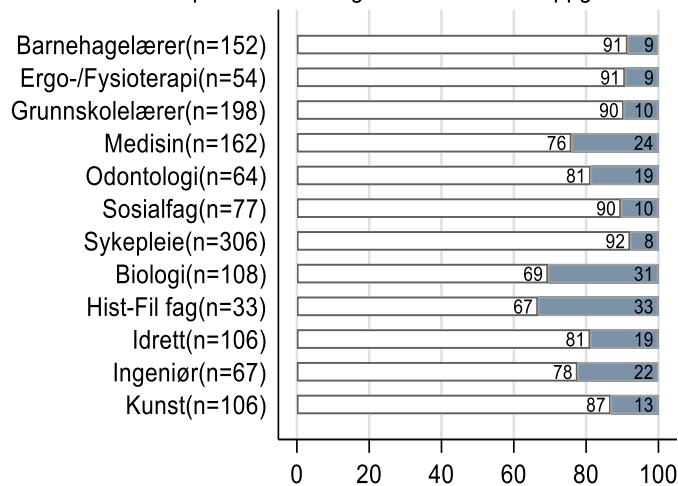
Våre studenter får god oppfølging fra HS/Univ når de er i praksis



Studentene er godt forberedt på hva de vil møte i praksisperioden



Våre veiledere i praksisfeltet er godt kvalifisert for oppgaven



### 3.5.9 Oppsummering praksisvariabler

Alt i alt avdekker analysene en del variasjon mellom utdanningstyper når det gjelder hvordan undervisere vurderer ulike påstander om praksis. Disse forskjellene kommer imidlertid best til syne ved å se på prosentfordelinger av svarkategorier innen samme påstand (Figur 6 til Figur 12) fremfor å se på gjennomsnitt for hver enkelt påstand (slik som i Figur 5).

Uavhengig av utdanningstype er det en tendens til å for det meste anvende svarkategoriene «I noen grad (enig)» og «I stor grad (enig)». Dette varierer imidlertid noe mellom påstandene.

Det er en tendens til at «jeg»-påstander (Figur 7 og Figur 9) har en noe jevnere fordeling over svarkategoriene enn påstander knyttet opp mot studieprogrammet. En mulig forklaring på dette er at underviserne vet godt hva de selv gjør og derfor er i stand til å svare mer spesifikt på dette spørsmålet, mens påstander knyttet opp mot studieprogramnivået er noe mer utfordrende å vurdere fra underviserens side, hvilket kan komme til syne i form av svarverdier som ligger tettere opp mot midtpunktet av svarskalaen.

Samlet sett er det i alle påstander fra praksisbatteriet en tendens til at bruk av kategorien «I svært liten grad» anvendes oftest av underviserne i forbindelse med «jeg»-påstander, men dette varierer mellom utdanningstyper. Kan hende har dette å gjøre med hva slags emne underviseren besvarer spørreskjemaet ut i fra. Noen emner vil nødvendigvis være mindre forbundet med det påstanden handler om, eksempelvis påstanden «Jeg diskuterer sammenheng mellom praksis- og teoridelen av studieprogrammet med praksislærere».

Utdanninger som ofte skiller seg ut i analysene er særlig biologiutdanninger, men i noen grad også kunsthøgskole. Det er noe som tyder på at disse utdanningstypene i kanskje større grad enn forventet (sammenliknet med profesjonsutdanningene) har betydelige innslag av praksis og forholder seg aktivt til tema forbundet med praksis.

Undervisere ved ergo-/fysioterapiutdanninger og sykepleierutdanninger er blant dem som i størst grad anvender de mest «positive» (høyeste) svarkategoriene; de svarer med andre ord oftest at de «I stor grad» eller «I svært stor grad» er enige i påstandene.

Her er det verdt å legge merke til at det er over 300 undervisere innen sykepleie og bare om lag 50 innen ergo-/fysioterapi. Sistnevnte gruppes svarfordeling vil lettere påvirkes av om, la oss si, to mennesker bytter svarkategori, enn det tilfellet vil være innen sykepleie (der hver enkelt underviser utgjør en mindre prosentvis «del» av undervisergruppen som helhet).

Ettersom det er en gjentakende tendens at underviserne ved ergo-/fysioterapi velger positive svarkategorier (og ikke samtidig har en utpreget høy prosentandel som velger kategorien «Vet ikke»), er det likevel aktuelt å trekke frem dette funnet.

### 3.6 Praksisrelaterte variabler

Vi går nå over til å se på gjennomsnitt og prosentvise svarfordelinger for spørsmålene i de utvalgte praksisrelaterte variablene. Disse variablene er hentet fra litt ulike spørsmålsbatterier, som vist i del 1.4.

For å få et overblikk starter vi med en figur som viser samtlige praksisrelaterte variabler. I Figur 15 ser vi derfor gjennomsnittsverdien per variabel, fordelt etter de tolv utdanningstypene.

Som det fremgår av figuren er det en del variasjon i gjennomsnittsverdiene på tvers av de ulike praksisrelaterte variablene: Eksempelvis ligger gjennomsnittsverdien på påstandene «I dette emnet



bruker jeg undervisnings- og arbeidsformer som stimulerer studentene til å delta aktivt i diskusjon» (blå rute) og «I dette emnet er pensum oppdatert og tilpasset utviklingen i samfunn og arbeidsliv» omkring 4. Til forskjell ligger gjennomsnittsverdien for påstanden «I dette emnet involverer jeg studenter i mitt FoU-arbeid» (gul rute) omkring 2, altså nesten to svarkategorier lavere.

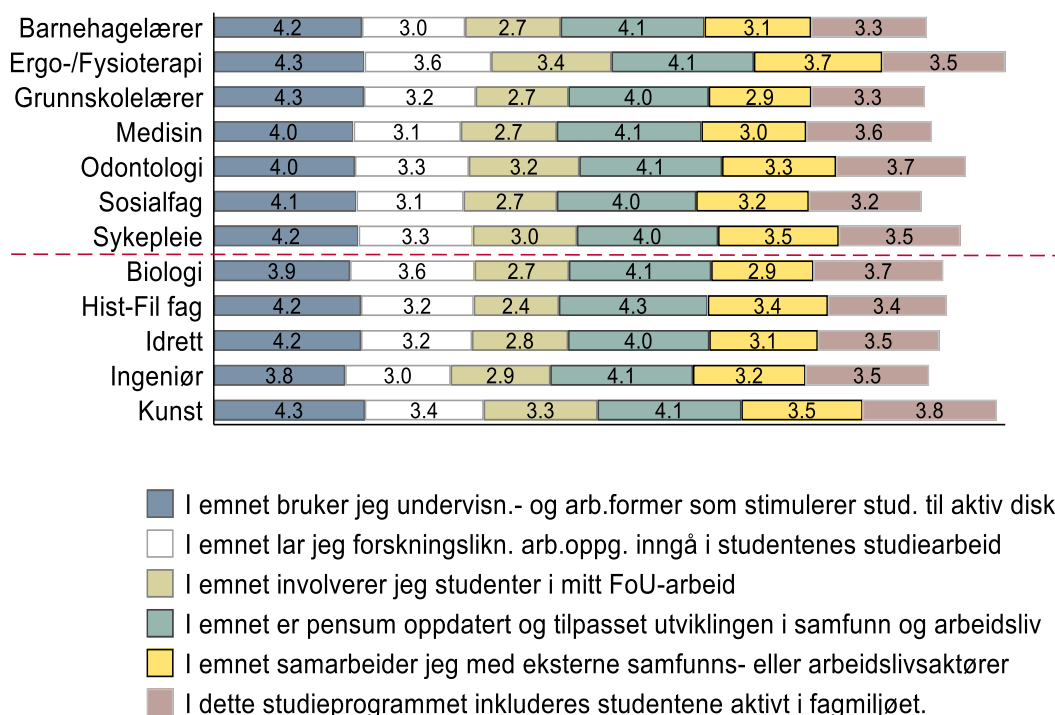
Gjennomsnittlig svarverdi for påstandene «I dette emnet lar jeg forskningslignende arbeidsoppgaver inngå i studentenes studiearbeid (for eksempel feltarbeid, datainnhenting, case, laboratorieøving)» og «I dette emnet samarbeider jeg med eksterne samfunns- eller arbeidslivsaktører» ligger rundt 3, altså omtrent midt på svarskalaen.

For så vidt er det ikke spesielt overraskende at svarverdiene varierer mer mellom enkeltvariabler her enn i praksisbatteriet. Tross alt er ikke de praksisrelaterte variablene et samlet spørsmålsbatteri, men hentet fra ulike deler av Underviserundersøkelsens spørreskjema. Likevel er det et tankekors at underviserne er enige i at pensum i emnet er oppdatert og tilpasset utviklingen i samfunn og arbeidsliv, samtidig som de i liten grad oppgir å samarbeide med eksterne samfunns- eller arbeidslivsaktører.

Undervisere ved utdanningstypene ergo-/fysioterapi, kunstfag og sykepleie skiller seg ut med i gjennomsnitt høye skårer på samtlige praksisrelaterte variabler, mens undervisere ved medisintidningene skårer i gjennomsnitt lavere enn de øvrige utdanningstypene. Hva denne tendensen kan komme av er ikke uten videre lett å spekulere i.

Vi går nå over til å se på hvordan de tolv utdanningene fordeler seg over svarkategoriene på hver av de praksisrelaterte variablene.

**Figur 15: Praksisrelaterte variabler, hentet fra ulike deler av spørreskjemaet**



### 3.6.1 I dette emnet bruker jeg undervisnings- og arbeidsformer som stimulerer studentene til å delta aktivt i diskusjon

En av de seks variablene vi har valgt å se nærmere på, fordi den kan anses å ha et mer praktisk aspekt, er påstanden «I dette emnet bruker jeg undervisnings- og arbeidsformer som stimulerer studentene til å delta aktivt i diskusjon». Merk at dette er en «jeg-påstand».

Figur 16 viser fordelingen per utdanningstype over de i alt seks svarkategoriene.

Vi ser at knapt noen av underviserne uansett utdanningstype bruker kategorien «I svært liten grad».

På svarkategorien «I liten grad» er det prosentvis overvekt av undervisere innen biologiutdanninger, ingeniørutdanninger og medisnutdanninger.

Det samme gjelder også svarkategorien «I noen grad», der særlig undervisere ved ingeniørutdanninger er prosentvis overrepresentert, fulgt av undervisere ved biologiutdanninger, odontologiutdanninger og medisnutdanninger.

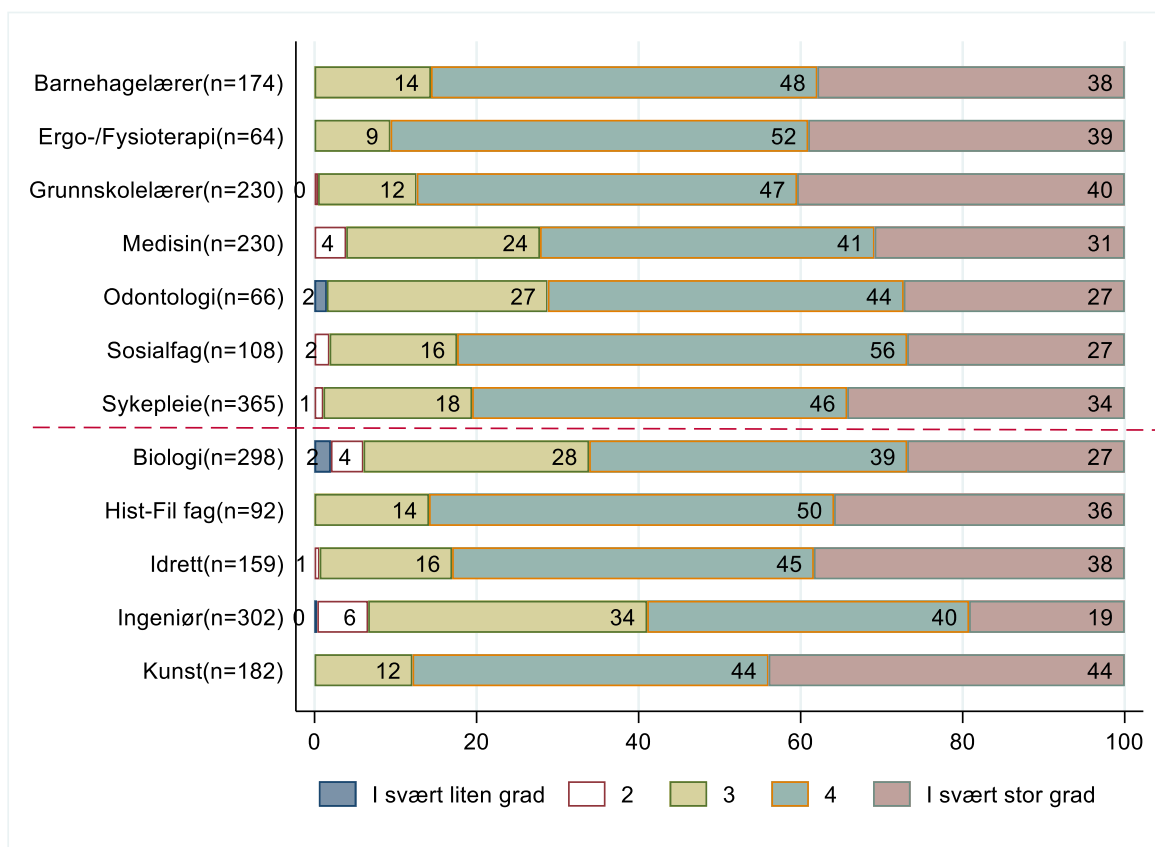
Når vi ser på bruk av svarkategoriene «I svært liten grad», «I liten grad» og «I noen grad», er det samlet sett en prosentvis overrepresentasjon av undervisere ved ingeniørutdanninger og biologiutdanninger. Med andre ord er undervisere ved disse to utdanningstypene i størst grad er enige i at de ikke særlig ofte bruker undervisnings- og arbeidsformer som stimulerer studentene til å delta aktivt i diskusjon.

Bruk av den høyeste svarkategorien, altså «I svært stor grad», er utbredt. Så mye som 40 prosent av underviserne ved grunnskolelærerutdanninger er i svært stor grad enige i at de bruker undervisnings-

og arbeidsformer som stimulerer studentene til å delta aktivt i diskusjon. Det er imidlertid en del variasjon mellom utdanningstyper. Tilsvarende prosentandel blant undervisere ved ingeniørutdanninger er «kun» 20 prosent.

Oppsummert viser Figur 16 en sterk tendens til opphopning av undervisere rundt de høyeste svarkategoriene, altså er det en stor grad av enighet om at studentaktive undervisningsformer benyttes i utdanningene.

**Figur 15: I dette emnet bruker jeg undervisnings- og arbeidsformer som stimulerer studentene til å delta aktivt i diskusjon**



### 3.6.2 I dette emnet lar jeg forskningsliknende arbeidsoppgaver inngå i studentenes studiearbeid

Figur 17 viser fordelingen per utdanningstype over de i alt seks svarkategoriene for påstanden «I dette emnet lar jeg forskningsliknende arbeidsoppgaver inngå i studentenes studiearbeid». Merk at dette er en «jeg-påstand».

Til forskjell fra det som var tilfellet i forrige figur (Figur 16), ser vi at det er en jevnere fordeling mellom de ulike svarkategoriene på tvers av utdanningstype.

En relativt stor prosentandel av underviserne bruker kategorien «I svært liten grad», med en liten overrepresentasjon av undervisere ved medisinutdanninger og odontologiutdanninger, fulgt av ingeniørutdanninger.

På svarkategorien «I liten grad» ser vi en liknende tendens, med en prosentvis overrepresentasjon av undervisere innen ingeniørutdanninger og odontologiutdanninger.

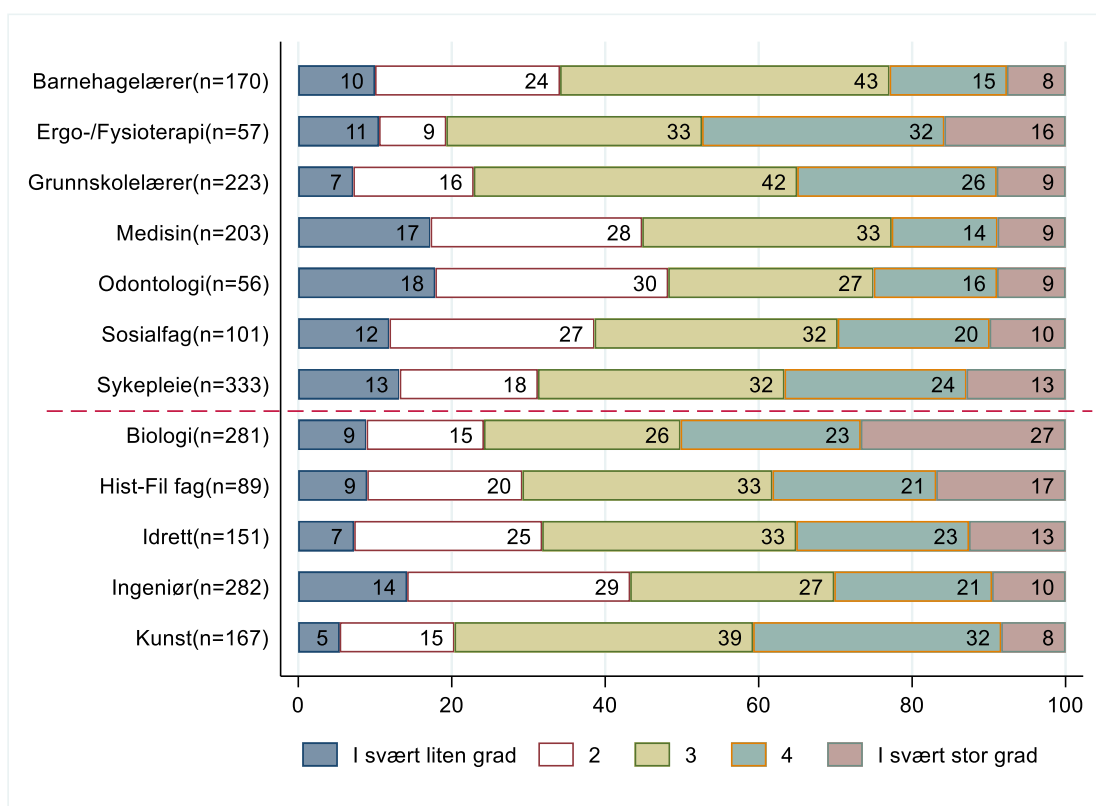
Når vi ser på bruk av svarkategoriene «I svært liten grad», «I liten grad» og «I noen grad», er det samlet sett disse tre svarkategoriene som er de hyppigst brukte blant flere av utdanningstypene. Med andre ord står de tre «laveste» svarkategoriene for den prosentvis største opphopningen av undervisere. Særlig gjelder dette barnehagelærerutdanninger, der svarkategoriene «I svært liten grad», «I liten grad» og «I noen grad» samlet står for 76 % av respondentene.

Det at underviserne hoper seg opp rundt de tre laveste svarverdiene er en tydelig forskjell fra forrige figur, der de tre laveste svarverdiene i liten grad ble brukt.

Figur 17 viser også at ganske mange undervisere velger den nest høyeste svarkategorien, «I stor grad», men at det er en del variasjon mellom utdanningstyper. Så mye som 30 prosent av underviserne ved kunstfaglige utdanninger er i stor grad enige i at de lar forskningsliknende arbeidsoppgaver inngå i studentenes studiearbeid, mot 12 prosent av underviserne ved medisnutdanninger. Undervisere ved biologiutdanninger skiller seg ut ved å prosentvis oftere svare at de «i svært stor grad» er enige i denne påstanden.

Oppsummert viser Figur 17 en ganske jevn fordeling på tvers av svarkategoriene, og ingen av utdanningstypene skiller seg utpreget ut.

**Figur 16: I dette emnet lar jeg forskningsliknende arbeidsoppgaver inngå i studentenes studiearbeid (for eksempel feltarbeid, datainnhenting, case, laboratorieøving).**



### 3.6.3 I dette emnet involverer jeg studenter i mitt FoU-arbeid

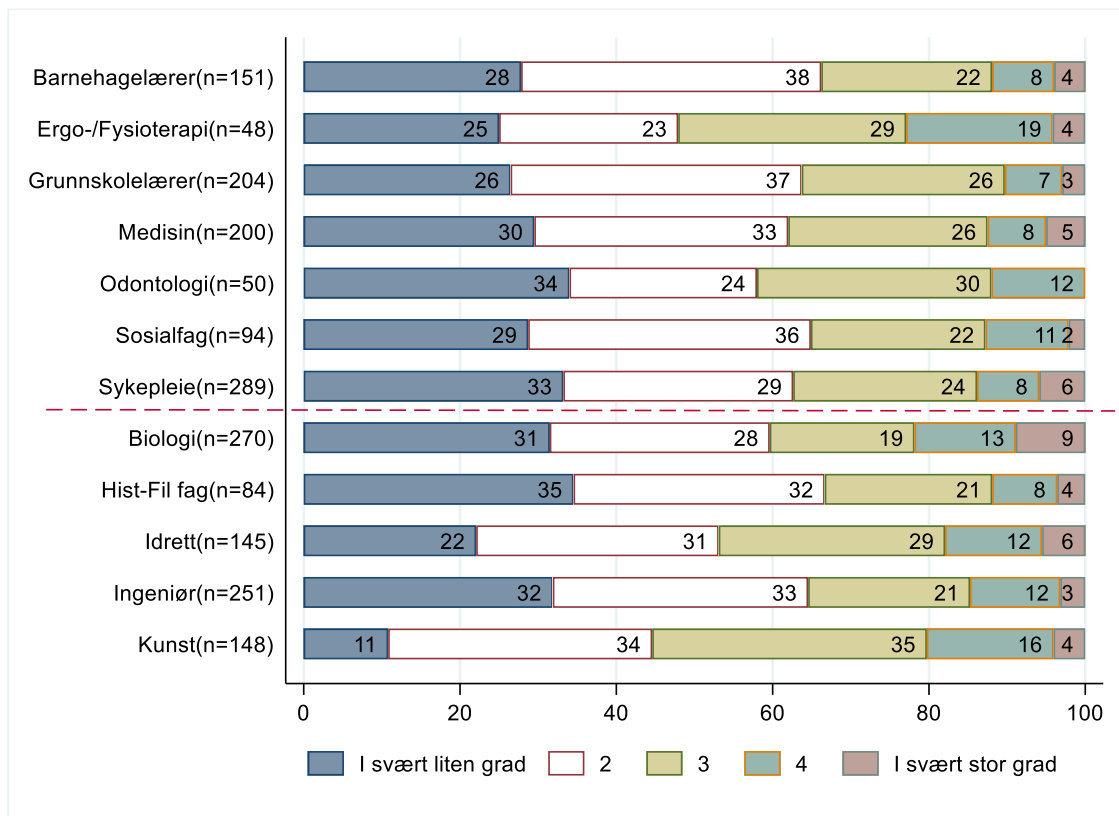
Figur 18 viser fordelingen per utdanningstype over svarkategoriene for påstanden «I dette emnet involverer jeg studenter i mitt FoU-arbeid». Merk at dette er en «jeg-påstand».

Vi ser at det særlig til forskjell fra det som var tilfellet i Figur 16, og i noen grad også til forskjell fra Figur 17, er en stor prosentandel av underviserne som bruker svarkategorien «I svært liten grad» på tvers av utdanningstyper. Det er altså tydelig at det ikke er særlig utbredt blant underviserne å involvere studenter i eget forsknings- og utviklingsarbeid.

Undervisere ved kunstfaglige utdanningstyper skiller seg for øvrig ut ved å minst hyppig anvende denne svarkategorien; med andre ord er de lite enige i at de sjelden involverer studentene i FoU-arbeidet sitt.

Alt i alt viser Figur 18 at det er en tendens til opphopning i bruk av de tre «laveste» svarkategoriene blant undervisere ved samtlige utdanningstyper.

**Figur 17: I dette emnet involverer jeg studenter i mitt FoU-arbeid**



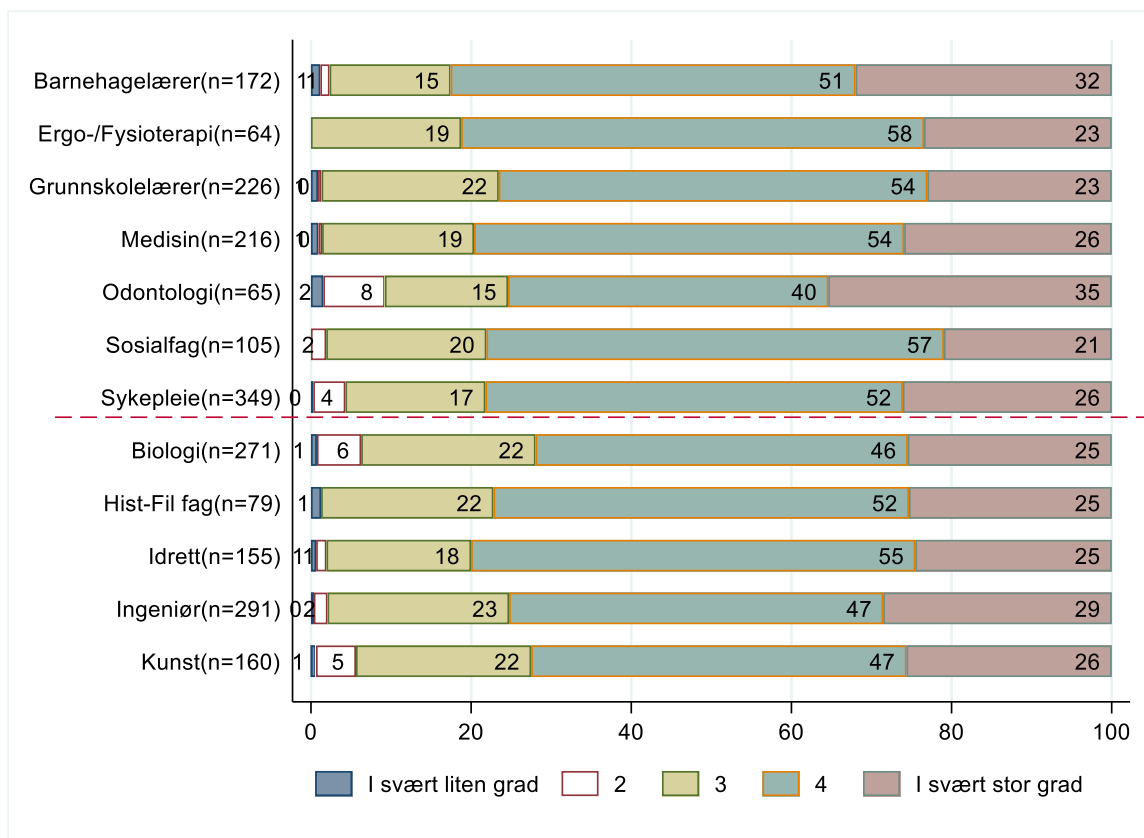
### 3.6.4 I dette emnet er pensum oppdatert og tilpasset utviklingen i samfunn og arbeidsliv

Figur 19 viser fordelingene over den fjerde av de seks påstandene vi vurderer som praksisrelaterte: «I dette emnet er pensum oppdatert og tilpasset utviklingen i samfunn og arbeidsliv». Merk at dette ikke er en «jeg-påstand», men at den omhandler emnet.

Vi ser at det på samme vis som i Figur 16 kun er en liten prosentandel av underviserne som bruker svarkategorien «I svært liten grad» på tvers av utdanningstyper. Den samme tendensen gjelder for kategorien «I liten grad». Undervisere ved ergo-/fysioterapi anvender minst hyppig denne svarkategorien, men vi huske på at dette også er den utdanningstypen med færrest respondenter.

Den mest interessante tendensen, som Figur 19 for øvrig har til felles med Figur 16, er at det er en opphopning av respondenter i den nest høyeste svarkategorien, altså «I stor grad (enig i)». Denne tendensen er temmelig lik på tvers av utdanningstyper.

**Figur 18: I dette emnet er pensum oppdatert og tilpasset utviklingen i samfunn og arbeidsliv**



### 3.6.5 I dette emnet samarbeider jeg med eksterne samfunns- eller arbeidslivsaktører

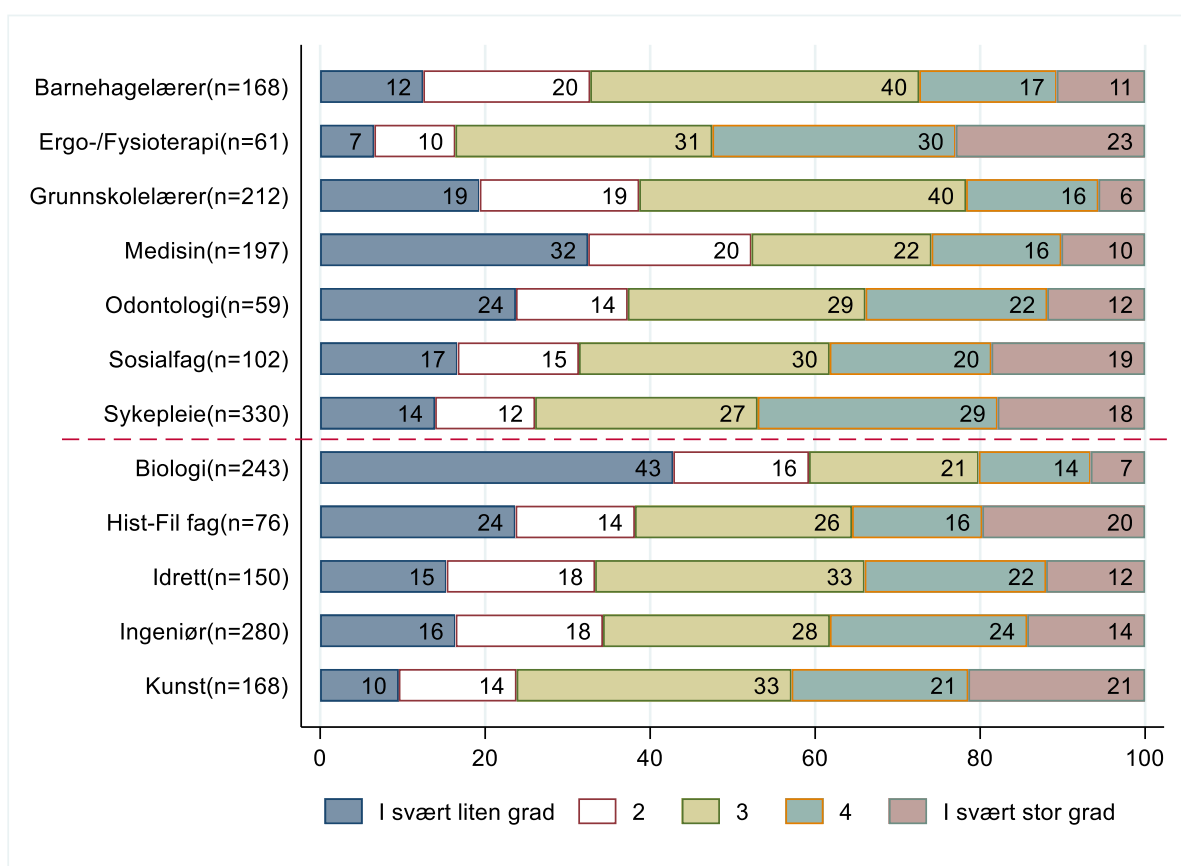
Figur 20 viser fordelingen per utdanningstype over de i alt seks svarkategoriene for påstanden «I dette emnet samarbeider jeg med eksterne samfunns- eller arbeidslivsaktører». Merk at dette er en «jeg-påstand».

Vi ser at denne figuren skiller seg fra de øvrige praksisrelaterte variablene ved å ha en temmelig jevn fordeling av undervisere per svarkategori, uansett utdanningstype.

Undervisere ved biologiutdanninger og medisinutdanninger skiller seg ut ved å vurdere seg selv dithen at de i svært liten eller liten grad samarbeider med eksterne samfunns- eller arbeidslivsaktører.

På tvers av utdanningstyper er det en relativt jevn bruk av svarkategorien «I noen grad», men undervisere ved barnehagelærerutdanninger og grunnskolelærerutdanninger velger prosentvis hyppigst denne svarkategorien. Til sammenlikning er sammenlagte svar for disse to kategoriene 44 prosent for undervisere innen sykepleierutdanninger og 40 prosent både for ergo-/fysioterapiutdanninger og kunstfaglige utdanninger.

**Figur 19: I dette emnet samarbeider jeg med eksterne samfunns- eller arbeidslivsaktører**



### 3.6.6 I dette emnet inkluderes studentene aktivt i fagmiljøet

Den siste av de seks påstandene vi har valgt å se nærmere på fordi den anses å ha et mer praktisk aspekt, er påstanden «I dette emnet inkluderes studentene aktivt i fagmiljøet». Vi ser den fremstilt i Figur 21. Merk at dette er en påstand om emnet.

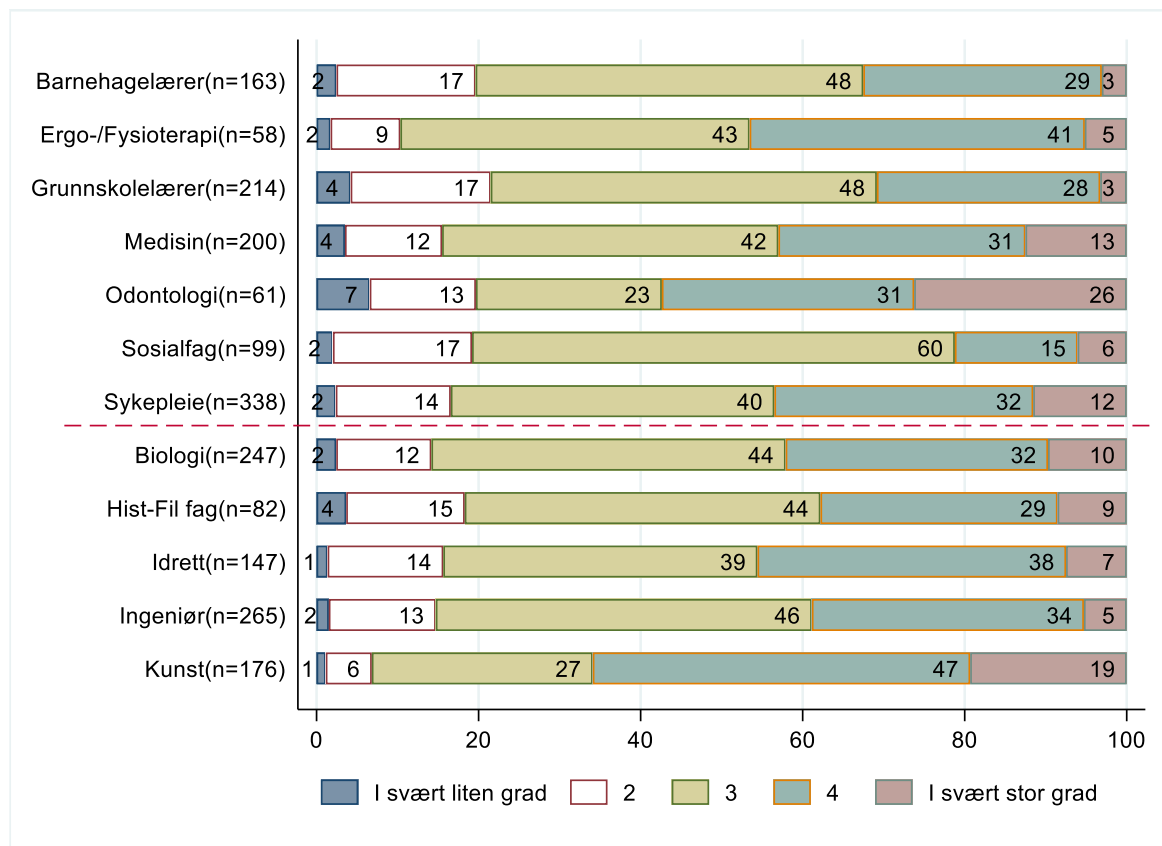
Vi ser at det er relativt få undervisere som vurderer at studentene i svært liten grad inkluderes i fagmiljøet. Imidlertid er det prosentvis ganske mange som mener at de i liten grad blir inkludert. Det er ingen store variasjoner mellom utdanningstyper i disse tendensene.

Når det gjelder svarkategorien «I noen grad», er det mer variasjon: Det er så mye som 56 prosent av underviserne ved sosialfaglige utdanninger som velger denne svarkategorien.

Undervisere ved kunstfaglige utdanninger skiller seg ut ved å prosentvis hyppigst svare at studentene «I stor grad» eller «I svært stor grad» inkluderes aktivt i fagmiljøet. Dette viser seg også ved at det prosentvis er noe færre undervisere innen kunstfaglige utdanninger som er enige i at de i svært liten grad eller i liten grad inkluderer studentene aktivt i fagmiljøet i emnet de underviser i.

Overordnet sett viser Figur 21 at det er en tendens til opphopning av undervisere i svarkategoriene «I noen grad» og «I stor grad» (enig i). Det vil si at de fleste undervisere prosentvis plasserer seg omkring på midten av skalaen i sin holdning til hvorvidt studentene aktivt inkluderes i fagmiljøet i studieprogrammet.

**Figur 20: I dette emnet inkluderes studentene aktivt i fagmiljøet**





### 3.6.7 Svaralternativet «Vet ikke/ikke relevant» i praksisrelaterte påstander

Figur 22 og Figur 23 gir som tilsvarende figurer for «praksisbatteriet» en samlet, visuell fremstilling av bruk av svarkategorien «Vet ikke/Ikke relevant», men her for de seks påstandene som regnes som praksisrelaterte. I figurene er de fem ordinale svarkategoriene slått sammen til én samt at svarmuligheten «Vet ikke/Ikke relevant» er fremhevet i blått.

Dersom vi ser Figur 22 og Figur 23 samlet sett, er det samlede inntrykket at det ikke er noen klar tendens i hvor vanlig det er å benytte seg av «Vet ikke/Ikke relevant».

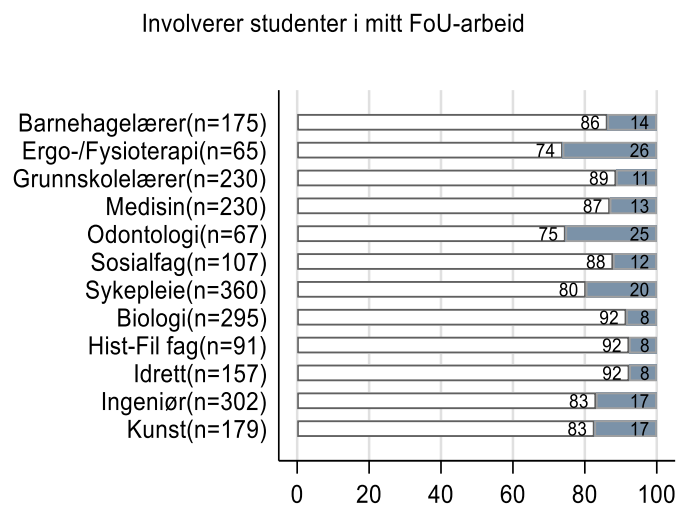
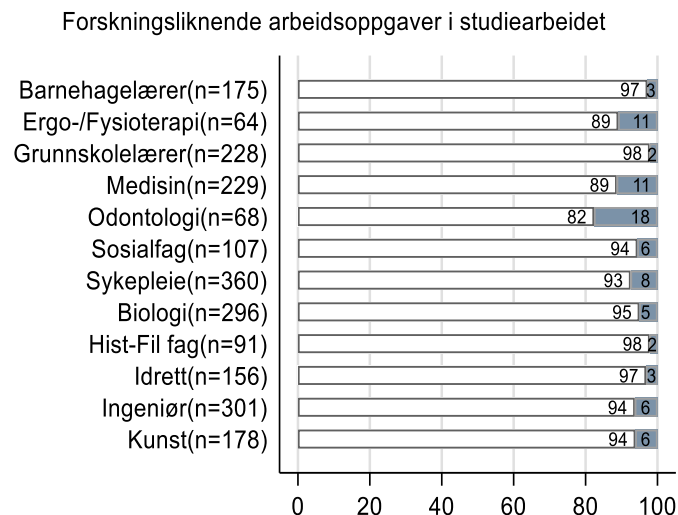
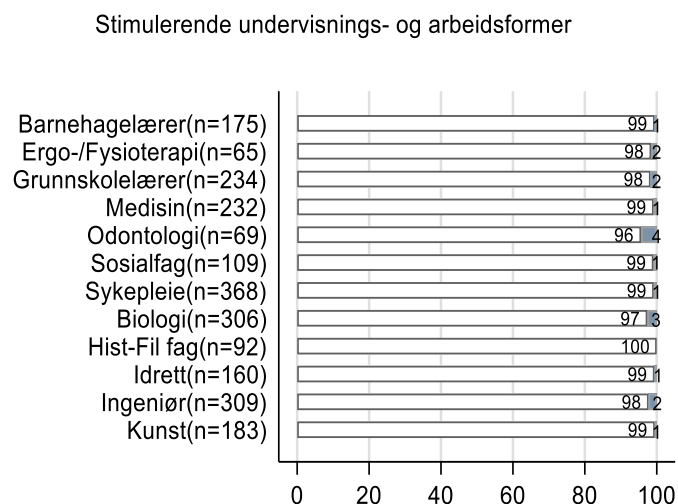
Både på tvers av påstander og på tvers av utdanningstyper er det en hel del variasjon, og det er ingen utbredt sammenheng mellom visse utdanningstyper og bruk av denne svarkategorien. For den første påstanden – Jeg anvender stimulerende undervisning- og arbeidsformer – er det knapt noen, uansett utdanningstype, som svarer «Vet ikke/Ikke relevant».

Hvis vi ser på de øvrige påstandene, legger vi imidlertid merke til at noen utdanningstyper generelt er mindre tilbøyelige til å svare «Vet ikke/Ikke relevant». Dette gjelder særlig korte helse- og sosialfaglige profesjonsutdanninger som sykepleie og sosialt arbeid.

Unntaket er påstanden «Jeg involverer studenter i mitt FoU-arbeid». Her er det en større tendens til at undervisere innen de øvrige utdanningstypene (altså ikke profesjonsutdanninger) sjeldnere svarer «Vet ikke/Ikke relevant», mens undervisere ved kortere profesjonsutdanninger oftere gjør det. Denne tendensen er imidlertid ikke utpreget.

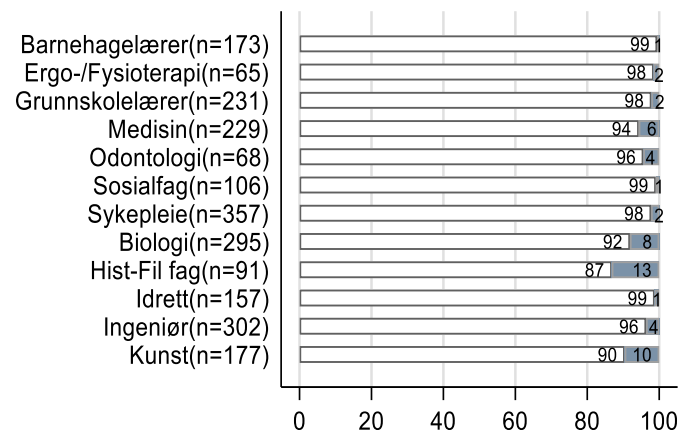
Når det gjelder spesielt de tre siste påstandene, er det – som vi så for «praksisbatteriet» – slik at undervisere ved biologiutdanninger i noen grad benytter «Vet ikke/Ikke relevant» oftere enn øvrige undervisere gjør. Denne tendensen viser seg imidlertid ikke for de tre første påstandene, der variasjonen er større mellom enkeltpåstander.

**Figur 21: Bruk av svarkategorien «Vet ikke/Ikke aktuelt» i «Praksisrelaterte» påstander**

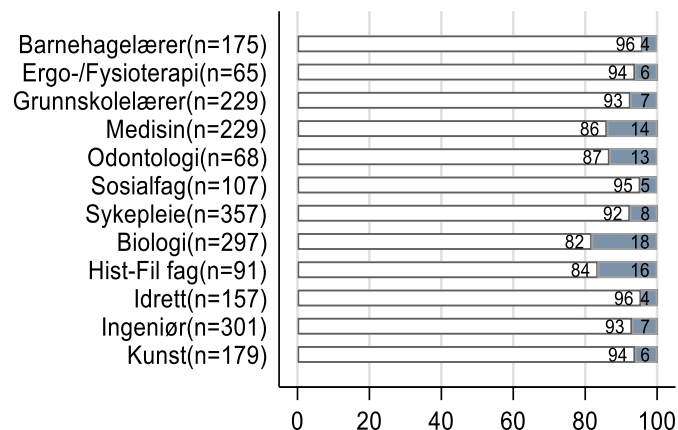


**Figur 22: Bruk av svarkategorien «Vet ikke/Ikke aktuelt» i «Praksisrelaterte» påstander**

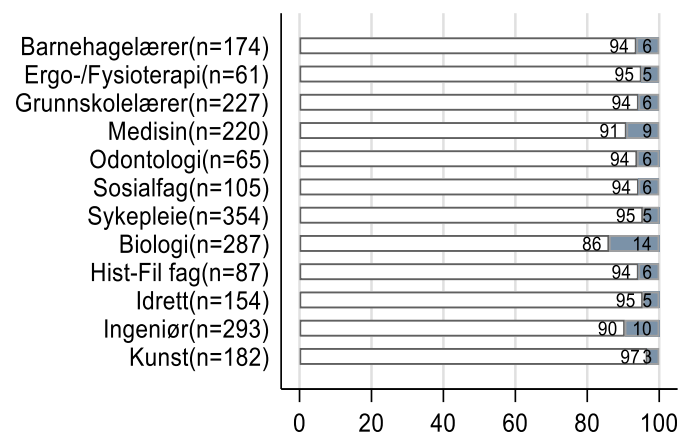
Pensum oppdatert og tilpasset samfunnsutvikling og arbeidsliv



Samarbeider med eksterne samfunns- eller arbeidslivsaktører



Studentene inkluderes aktivt i studieprogrammets fagmiljø



### 3.6.8 Oppsummering praksisrelaterte variabler

Sammenliknet med tendensene for variablene som inngår i praksisbatteriet er det noe større variasjon i svarfordelingene for praksisrelaterte variabler. Dette er ikke særlig overraskende ettersom de seks variablene vi har valgt ut er tatt fra tre ulike deler av spørreskjemaet (som beskrevet i del 1.4).

Det kan være verdt å merke seg at flere av de praksisrelaterte påstandene er formulert som «jegg-påstander», noe som kan spille inn på hvor lett det er for underviserne å velge en svarkategori. Selv om bruken av den laveste svarkategorien varierte noe også i praksisvariablene, er det en tendens til større bruk av dette svaralternativet for de praksisrelaterte variablene. Om dette har å gjøre med påstandens innhold (hva konkret den dreier seg om) eller dens formulering (om det er en «jegg-påstand» eller ikke) er det dog ikke lett å konkludere om.

Som for påstandene i praksisbatteriet er det også her en tendens til at ergo-/fysioterapi kommer godt ut og at kunstutdanning og biologiutdanning også skårer relativt høyt til tross for at disse ikke er klassiske profesjonsutdanninger.

Samtidig ser vi at undervisere ved biologiutdanninger har en tendens til oftere å benytte svarkategorien «Vet ikke/Ikke relevant», i alle fall ved de tre siste påstandene.

Kanskje kan dette peke i retning av at underviserne er usikre på om den typen praktisk arbeid de har ved studiet bør forstås som praksis eller ikke. Igjen blir dette spekulasjoner. Uten tilgang på mer kontekst knyttet til det spesifikke studieprogrammet er det ikke mulig å si noe sikkert basert på disse tallene.

## 4 Oppsummerte hovedfunn

Dette notatet er et eksplorative dykk i data hentet fra Underviserundersøkelsen 2017. Med dette som utgangspunkt har vi ønsket å undersøke om det utpeker seg noen interessante tendenser i svar på bruk av – og tilfredshet med – praksis på tvers av en rekke ulike utdanningstyper.

Tradisjonelt er det profesjonsutdanningene som har vært orientert mot praksis, og ulike profesjonsutdanninger har praksis av ulik form og ulikt innhold.

I dette notatet har vi imidlertid sett at undervisere også i andre typer utdanninger enn de rent profesjonsfaglige, svarer bekreftende både på spørsmål om hvorvidt det er praksis i studieprogrammet de underviser ved og på spørsmål knyttet til tilfredshet med praksis.

Med andre ord er det grunnlag for å forstå praksis mer bredt definert enn det som vanligvis gjøres i rammeplanstyrte, obligatoriske former for praksis i høyere utdanning.

Ettersom vi allerede har beskrevet og oppsummert funn for praksisbatteriet og praksisrelaterte spørsmål i henholdsvis delkapittel 2.5.9 og 2.5.8, så sammenstiller vi her de overordnede resultatene i en mer kortfattet form.

### 4.1 Tendenser fra påstander om praksis i «Praksisbatteriet»

- Variasjonen mellom utdanningstypene kommer best til syne ved å se på prosentfordelinger over svarkategorier fremfor gjennomsnitt på tvers av svarkategoriene.

- Uavhengig av utdanningstype er de hyppigst brukte svarkategoriene «I noen grad (enig)» og «I stor grad (enig)».
- Påstander formulert med utgangspunkt i hva underviseren selv gjør (såkalte «jeg-påstander») har en noe jevnere fordeling over svarkategoriene enn påstander som tar utgangspunkt i hva som gjøres generelt i studieprogrammet.
- Samlet sett er det i alle påstander fra praksisbatteriet en tendens til at bruk av kategorien «I svært liten grad» anvendes oftest av underviserne i forbindelse med «jeg»-påstander, men dette varierer mellom utdanningstyper.
- Utdanninger som ofte skiller seg ut i analysene, ved å skåre høyere på bruk av praksis enn vi kanskje ville forventet sammenliknet med profesjonsutdanningene, er biologiutdanninger og kunstfaglige utdanninger.
- Undervisere ved ergo-/fysioterapiutdanninger og sykepleierutdanninger er blant dem som i størst grad anvender de mest «positive» (høyeste) svarkategoriene; de svarer med andre ord oftest at de «i stor grad» eller «i svært stor grad» er enige i påstandene om praksis.

#### **4.2 Tendenser fra påstander om praksis fra «Praksisrelaterte spørsmål»**

- Sammenliknet med tendensene for variablene som inngår i praksisbatteriet er det noe større variasjon i svarfordelingene for praksisrelaterte variabler. (Dette kan delvis forklares av at variablene er trukket ut fra ulike spørsmålsbatterier.)
- Sammenliknet med det som var tilfellet for praksisvariablene brukes de laveste svarkategoriene hyppigere for de praksisrelaterte variablene.
- Som for påstandene i praksisbatteriet er det også her en tendens til at ergo-/fysioterapi kommer godt ut og at kunstutdanninger og biologiutdanning også skårer relativt høyt til tross for at disse ikke er klassiske profesjonsutdanninger.
- Undervisere ved biologiutdanninger har samlet sett en tendens til oftere å benytte svarkategorien «Vet ikke/Ikke relevant» enn underviserne ved de øvrige utdanningstypene. Muligens handler det om at underviserne er usikre på om den typen praktisk arbeid de har de studiet bør forstås som praksis eller ikke.

## Appendiks

**Tabell 4: Institusjonsnavn**

Institusjonsnavn	N	Prosent
AHO	5	0.22
Ansgar Teologiske Høgskole	2	0.09
Bergen Arkitekt­høgskole	2	0.09
Bjørknes Høyskole	1	0.04
Det teologiske menighets­fakultet	4	0.17
Dronning Mauds Minne Høgskole	33	1.43
Fjellhaug Internasjonale Høgskole	1	0.04
Høgskolen i Innlandet	86	3.72
Høgskolen i Molde	19	0.82
Høgskolen i Oslo og Akershus	160	6.92
Høgskolen i Sørøst-Norge	164	7.09
Høgskolen i Østfold	47	2.03
Høgskolen i Volda	46	1.99
Høgskolen på Vestlandet	196	8.47
Høyskolen Diakonova	6	0.26
Høyskolen Kristiania	8	0.35
Lovisenberg diakonale høgskole (LDH)	30	1.30
NLA Høgskolen	16	0.69
NMBU	34	1.47
NTNU	366	15.82
Nord universitet	108	4.67
Norges dansehøgskole	5	0.22
Norges idrettshøgskole	44	1.90
Norges musikkhøgskole	24	1.04
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	28	1.21
Politihøgskolen	1	0.04
Sámi allaskuvla - Samisk høgskole	4	0.17
UiT Norges arktiske universitet	230	9.94
Universitetet i Agder	86	3.72
Universitetet i Bergen	152	6.57
Universitetet i Oslo	246	10.64
Universitetet i Stavanger	112	4.84
VID vitenskapelige høgskole	41	1.77
Westerdals Oslo School of Arts, Communication	6	0.26
<b>Totalt</b>	<b>2313</b>	<b>100</b>

**Tabell 5: Kjønnfordeling på tvers av utdanningstype**

Utdanningstype	Mann	Kvinne	Total	Prosent kvinner
Barnehage	36	123	159	77
Biologi	147	95	242	39
Ergo-/fysioterapi	14	42	56	75
Grunnskolelærer	84	121	205	59
Historisk-Filosofiske fag	29	38	67	57
Idrett	95	48	143	34
Ingeniør	199	43	242	18
Kunst	96	63	159	40
Medisin	127	76	203	37
Odontologi	28	32	60	53
Sosialfag	28	69	97	71
Sykepleie	37	280	317	88
<b>Totalt</b>	<b>920</b>	<b>1030</b>	<b>1950</b>	

**Tabell 6: Stillingskategorier på tvers av utdanningstype**

Stillingskategori	N	Prosent
Førsteamanuensis	474	20.49
Amanuensis	4	0.17
Ledelse	8	0.35
Stipendiat	185	8.00
Postdoktor	48	2.08
Professor	347	15.00
Professor 2	32	1.38
Vitenskapelig assistent	2	0.09
Dosent	12	0.52
Forsker	38	1.64
Førstelektor	175	7.57
Høgskolelektor	342	14.79
Høgskoledosent/lærer	24	1.04
Universitetslektor	247	10.68
Annet	12	0.52
999	359	15.52
Missing	4	0.17
<b>Totalt</b>	<b>2313</b>	<b>100</b>

**Note:** Informasjon om stilling ble hovedsakelig hentet fra spørsmålet om stillingskategori i spørreskjemaet, men ble supplert med informasjon om stilling fra DBHs statistikkdatabase i de tilfeller underviseren ikke hadde besvart spørsmålet eller besvart mangelfullt. «Forsker» som stillingskategori fantes ikke i spørreskjemaet, men ble konstruert i etterkant på bakgrunn av respondentenes informasjon under svaralternativet «Annet, spesifiser».

**Tabell 7: Innenfor hvilket fagområde var ditt FoU-arbeid i hovedsak? N og (prosent)**

	Humaniora	Samf.vit	Mat-Nat	Teknologi	Med. & helse	Landbr. & fiske	Annet	Hadde ikke forskn.	Total
Barnehagelærer	84 (19.40)	50 (20.24)	9 (2.76)		3 (0.40)		12 (7.89)	15 (10.56)	173 (7.53)
Biologi		1 (0.40)	232 (71.17)	1 (0.44)	45 (6.02)	23 (95.83)	3 (1.97)	1 (0.70)	306 (13.32)
Ergo-/fysioterapi		3 (1.21)	0 (0.00)		57 (7.63)		1 (0.66)	4 (2.82)	65 (2.83)
Grunnskolelærer	121 (27.94)	48 (19.43)	19 (5.83)		1 (0.13)	1 (4.17)	24 (15.79)	16 (11.27)	230 (10.01)
Hist-Fil	82 (18.94)	6 (2.43)		1 (0.44)			1 (0.66)	3 (2.11)	93 (4.05)
Idrett	25 (5.77)	44 (17.81)	4 (1.23)	1 (0.44)	40 (5.35)		34 (22.37)	12 (8.45)	160 (6.96)
Ingeniør	1 (0.23)	5 (2.02)	51 (15.64)	222 (97.80)			5 (3.29)	26 (18.31)	310 (13.49)
Kunst	98 (22.63)		1 (0.31)	2 (0.88)			55 (36.18)	25 (17.61)	181 (7.88)
Medisin	1 (0.23)		8 (2.45)		225 (30.12)			1 (0.70)	235 (10.23)
Odontologi		1 (0.40)	1 (0.31)		63 (8.43)			2 (1.41)	67 (2.92)
Sosialfag	9 (2.08)	81 (32.79)			6 (0.80)		10 (6.58)	4 (2.82)	110 (4.79)
Sykepleie	12 (2.77)	8 (3.24)	1 (0.31)		307 (41.10)		7 (4.61)	33 (23.24)	368 (16.01)
Total	433 100.00	247 100.00	326 100.00	227 100.00	747 100.00	24 100.00	152 100.00	142 100.00	2,298 100.00

**Note:** Forkortelser er som følger. *Samf.vit* = *Samfunnsvitenskap*; *Mat-Nat* = *Matematikk og naturvitenskap*; *Med. & helse* = *Medisin og helsefag*; *Landbruk og fiske* = *Landbruks-, fiskerifag og veterinær*; *Hadde ikke forskn.* = *Hadde ikke forskning og utviklingsarbeid*



**Tabell 8: Prosentfordeling (%) av utdanningstyper over Institusjoner**

	Barnehage	Biologi	Ergo-/fysio	Grunnskole- lærer	Hist-Fil-fag	Idrett	Ingeniør	Kunst	Medisin	Odontologi	Sosialfag	Sykepleie	Total
AHO					2.2			1.6					0.2
Ansgar Teologiske Høgskole								1.1					0.1
Bergen Arkitekt-høgskole								1.1					0.1
Bjørknes Høyskole									0.4				
Det teologiske menighetsfakultet				0.4	2.2						0.9		0.2
Dronning Mauds Minne Høgskole	17.7	0.3				0.6							1.4
Fjellhaug Internasjonale Høgskole					1.1								
Høgskolen i Innlandet	4.0	3.6		5.6	1.1	9.4		6.0	0.4		1	4.3	3.7
Høgskolen i Molde						1.3			0.4		0.9	4.1	0.8
Høgskolen i Oslo og Akershus	12.6	0.3	29.2	9.8	6.5	3.1	5.5	4.9	0.4	2.9	11.8	11.4	6.9
Høgskolen i Sørøst-Norge	16.0	2.6		16.7	1.1	7.5	8.0	6.0			4.5	9.5	7.1
Høgskolen i Østfold	1.7			3.8	1.1	1.9	3.2	1.6			5.5	3.2	2.0
Høgskolen i Volda	2.3	0.3		5.1	3.2	4.4		4.9			9.1		2.0
Høgskolen på Vestlandet	15.4	0.7	15.4	15.4	1.1	17.5	11.9	6.0			5.5	10.3	8.5
Høyskolen Diakonova												1.6	0.3
Høyskolen Kristiania		0.3	1.5			1.3		1.6	0.4				0.3
Lovisenberg diakonale høgskole (LDH)												8.1	1.3
NLA Høgskolen	2.9			3.4		0.6		1.1					0.7
NMBU		8.5					2.3		0.4				1.5
NTNU	1.1	16.6	24.6	9.8	19.4	4.4	43.4	9.8	19.6		8.2	11.1	15.8
Nord universitet	3.4	6.2		9.8	1.1	5.0		4.3	0.4		5.5	9.7	4.7
Norges danseshøgskole								2.7					0.2
Norges idrettshøgskole		0.3	1.5			25.6			0.4				1.9
Norges musikkhøgskole								13.0					1.0
Norges teknisk-naturvitenskapelige univ. Polithøgskolen		3.9				0.6	3.5		1.7				1.2
Sámi allaskuvla - Samisk høgskole	0.6	0.3		0.4	1.1								0.2
UiT Norges arktiske universitet	8.0	15.6	16.9	6.8	8.6	7.5	7.7	6.0	13.6	10.1	10.9	9.5	9.9
Universitetet i Agder	4.0	2.0		4.3		5.6	6.1	7.6			1.8	5.1	3.7
Universitetet i Bergen		15.0	1.5		12.9			9.8	26.0	17.4	0.9	0.3	6.6
Universitetet i Oslo		21.8		0.4	32.3		1.9	2.2	34.9	69.6	0.9	1.9	10.6
Universitetet i Stavanger	10.3	1.6		8.1	5.4	3.1	6.1	6.0	0.9		11.8	4.1	4.8
VID vitenskapelige høgskole			9.2								11.8	5.9	1.8
Westerdals Oslo School of Arts etc.							0.3	2.7					0.3
<b>Prosent</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>100</b>	<b>100</b>

**Tabell 9: Frekvensfordeling (N) av utdanningstyper over Institusjoner**

	Barnehage	Biologi	Ergo-/fysio	Grunnskole-lærer	Hist-Fil-fag	Idrett	Ingeniør	Kunst	Medisin	Odontologi	Sosialfag	Sykepleie	Total
AHO					2			3					5
Ansgar Teologiske Høgskole								2					2
Bergen Arkitektshøgskole								2					2
Bjørknes Høyskole									1				1
Det teologiske menighetsfakultet				1	2						1		4
Dronning Mauds Minne Høgskole	31	1				1							33
Fjellhaug Internasjonale Høgskole					1								1
Høgskolen i Innlandet	7	11		13	1	15		11	1		11	16	86
Høgskolen i Molde						2			1		1	15	19
Høgskolen i Oslo og Akershus	22	1	19	23	6	5	17	9	1	2	13	42	160
Høgskolen i Sørøst-Norge	28	8		39	1	12	25	11			5	35	164
Høgskolen i Østfold	3			9	1	3	10	3			6	12	47
Høgskulen i Volda	4	1		12	3	7		9			10		46
Høgskulen på Vestlandet	27	2	10	36	1	28	37	11			6	38	196
Høyskolen Diakonova												6	6
Høyskolen Kristiania		1	1			2		3	1				8
Lovisenberg diakonale høgskole (LDH)												30	30
NLA Høgskolen	5			8		1		2					16
NMBU		26					7		1				34
NTNU	2	51	16	23	18	7	135	18	46		9	41	366
Nord universitet	6	19		23	1	8		8	1		6	36	108
Norges dansehøgskole								5					5
Norges idrettshøgskole		1	1			41			1				44
Norges musikkhøgskole								24					24
Norges teknisk-naturvitenskapelige univ.		12				1	11		4				28
PolitiHøgskolen						1							1
Sámi allaskuvla - Samisk høgskole	1	1		1	1								4
UiT Norges arktiske universitet	14	48	11	16	8	12	24	11	32	7	12	35	230
Universitetet i Agder	7	6		10		9	19	14			2	19	86
Universitetet i Bergen		46	1		12			18	61	12	1	1	152
Universitetet i Oslo		67		1	30		6	4	82	48	1	7	246
Universitetet i Stavanger	18	5		19	5	5	19	11	2		13	15	112
VID vitenskapelige høgskole			6								13	22	41
Westerdals Oslo School of Arts etc.							1	5					6
<b>N</b>	<b>175</b>	<b>307</b>	<b>65</b>	<b>234</b>	<b>93</b>	<b>160</b>	<b>311</b>	<b>184</b>	<b>235</b>	<b>69</b>	<b>110</b>	<b>370</b>	<b>2,313</b>

**Tabell 10: Praksisbatteriet, - underviseres vurdering av praksis i studieprogrammet (N, gjennomsnitt og standardavvik)**

	Barnehagelærer			Biologi			Ergo-/fysioterapi			Grunnskolelærer			Historisk-Filosofiske fag			Idrett		
	N	Gj.sn	SD	N	Gj.sn	SD	N	Gj.sn	SD	N	Gj.sn	SD	N	Gj.sn	SD	N	Gj.sn	SD
Teori og praksis er godt integrert i studieprogrammet	148	3,7	0,8	93	3,8	0,9	50	4,0	0,8	191	3,5	0,8	30	3,9	0,8	99	3,9	0,7
Jeg diskuterer sammenheng mellom praksis- og teoridelen av studieprogrammet med praksislærer	143	3,1	1,0	69	3,1	1,2	48	3,7	0,7	185	3,1	1,0	24	3,5	1,2	87	3,3	1,1
Studentene oppnår forventet læringsutbytte fra praksis	140	3,5	0,7	83	3,8	0,7	50	3,9	0,6	178	3,6	0,7	25	4,2	0,7	89	3,7	0,7
Jeg er godt informert om hva studentene erfarer i praksisperioden	147	3,6	0,9	84	3,2	1,1	50	3,9	0,8	190	3,5	0,9	24	3,8	0,9	100	3,4	1,2
Våre studenter får god oppfølging fra høghskolen/universitetet når de er i praksis	144	3,5	1,1	74	3,6	1,0	50	3,8	0,8	188	3,6	0,8	23	3,5	1,2	95	3,3	1,1
Studentene er godt forberedt på hva de vil møte i praksisperioden	143	3,5	0,8	77	3,2	0,9	49	3,6	0,7	183	3,5	0,7	25	3,5	0,8	93	3,4	0,8
Våre veiledere i praksisfeltet er godt kvalifisert for oppgaven	139	3,4	0,8	75	3,9	0,8	49	3,7	0,7	179	3,6	0,7	22	4,0	0,8	86	3,6	0,8

**Note:** Denne tabellen viser kun seks av de i alt tolv utdanningstypene som inngår i datamaterialet. For øvrige seks utdanningstyper, se neste tabell

**Tabell 11: Praksisbatteriet, - underviseres vurdering av praksis i studieprogrammet (N, gjennomsnitt og standardavvik)**

	Ingeniør			Kunst			Medisin			Odontologi			Sosialfag			Sykepleie		
	N	Gj.sn	SD	N	Gj.sn	SD	N	Gj.sn	SD	N	Gj.sn	SD	N	Gj.sn	SD	N	Gj.sn	SD
Teori og praksis er godt integrert i studieprogrammet	60	3,7	0,8	104	3,9	0,8	146	3,9	0,8	63	4,0	0,8	72	3,5	0,7	298	3,9	0,7
Jeg diskuterer sammenheng mellom praksis- og teoridelen av studieprogrammet med praksislærer	54	3,6	1,1	82	3,5	1,2	125	3,2	1,2	57	3,5	1,2	70	3,3	1,0	280	3,8	1,0
Studentene oppnår forventet læringsutbytte fra praksis	55	3,7	0,9	98	3,9	0,8	132	3,7	0,8	59	3,8	0,9	66	3,6	0,7	283	3,9	0,6
Jeg er godt informert om hva studentene erfarer i praksisperioden	55	3,4	1,2	101	3,7	1,0	140	3,3	1,1	61	3,4	1,2	71	3,6	1,0	286	4,1	0,8
Våre studenter får god oppfølging fra høyskolen/universitetet når de er i praksis	51	3,5	1,1	94	3,8	1,0	114	3,4	0,9	51	3,9	0,9	69	3,7	0,7	289	4,0	0,7
Studentene er godt forberedt på hva de vil møte i praksisperioden	56	3,3	1,0	94	3,7	0,8	127	3,6	0,8	57	3,9	0,8	67	3,3	0,7	284	3,6	0,7
Våre veiledere i praksisfeltet er godt kvalifisert for oppgaven	52	3,9	0,9	92	4,1	0,8	123	3,9	0,7	52	3,8	1,0	69	3,6	0,6	282	3,4	0,8

**Note:** Denne tabellen viser kun seks av de i alt tolv utdanningstypene som inngår i datamaterialet. For øvrige seks utdanningstyper, se forrige tabell

**Tabell 12: Praksisrelaterte variabler, - underviseres vurdering av praksisrelaterte arbeidsformer i studieprogrammet (N, gjennomsnitt og standardavvik)**

	Barnehagelærer			Biologi			Ergo-/fysioterapi			Grunnskolelærer			Historisk-Filosofiske fag			Idrett		
	N	Gj.sn	SD	N	Gj.sn	SD	N	Gj.sn	SD	N	Gj.sn	SD	N	Gj.sn	SD	N	Gj.sn	SD
I dette emnet bruker jeg undervisnings- og arbeidsformer som stimulerer studentene til å delta aktivt i diskusjon (for eksempel seminar, gruppearbeid, prosjektarbeid)	174	4.2	0.7	298	3.8	0.9	64	4.3	0.6	230	4.3	0.7	92	4.2	0.7	159	4.2	0.7
I dette emnet lar jeg forskningslignende arbeidsoppgaver inngå i studentenes studiearbeid (for eksempel feltarbeid, datainnhenting, case, laboratorieøving).	170	2.9	1.0	281	3.4	1.3	57	3.3	1.2	223	3.1	1.0	89	3.2	1.2	151	3.1	1.1
I dette emnet involverer jeg studenter i mitt FoU-arbeid	151	2.2	1.1	270	2.4	1.3	48	2.5	1.2	204	2.2	1.0	84	2.1	1.1	145	2.5	1.1
I dette emnet er pensum oppdatert og tilpasset utviklingen i samfunn og arbeidsliv	172	4.1	0.8	271	3.9	0.9	64	4.0	0.7	226	4.0	0.7	79	4.0	0.8	155	4.0	0.7
I dette emnet samarbeider jeg med eksterne samfunns- eller arbeidslivsaktører	168	2.9	1.1	243	2.2	1.3	61	3.5	1.1	212	2.7	1.1	76	2.9	1.4	150	3.0	1.2
I dette studieprogrammet inkluderes studentene aktivt i fagmiljøet	163	3.1	0.8	247	3.4	0.9	58	3.4	0.8	214	3.1	0.9	82	3.2	0.9	147	3.4	0.9

**Note:** Denne tabellen viser kun seks av de i alt tolv utdanningstypene som inngår i datamaterialet. For øvrige seks utdanningstyper, se neste tabell

**Tabell 13: Praksisrelaterte variabler, - underviseres vurdering av praksisrelaterte arbeidsformer i studieprogrammet (N, gjennomsnitt og standardavvik)**

	Ingeniør			Kunst			Medisin			Odontologi			Sosialfag			Sykepleie		
	N	Gj.sn	SD	N	Gj.sn	SD	N	Gj.sn	SD	N	Gj.sn	SD	N	Gj.sn	SD	N	Gj.sn	SD
I dette emnet bruker jeg undervisnings- og arbeidsformer som stimulerer studentene til å delta aktivt i diskusjon (for eksempel seminar, gruppearbeid, prosjektarbeid)	302	3.7	0.9	182	4.3	0.7	230	4.0	0.8	66	4.0	0.8	108	4.1	0.7	365	4.1	0.7
I dette emnet lar jeg forskningslignende arbeidsoppgaver inngå i studentenes studiearbeid (for eksempel feltarbeid, datainnhenting, case, laboratorieøving).	282	2.8	1.2	167	3.2	1.0	203	2.7	1.2	56	2.7	1.2	101	2.9	1.2	333	3.1	1.2
I dette emnet involverer jeg studenter i mitt FoU-arbeid	251	2.2	1.1	148	2.7	1.0	200	2.3	1.1	50	2.2	1.0	94	2.2	1.0	289	2.2	1.2
I dette emnet er pensum oppdatert og tilpasset utviklingen i samfunn og arbeidsliv	291	4.0	0.8	160	3.9	0.9	216	4.0	0.7	65	4.0	1.0	105	4.0	0.7	349	4.0	0.8
I dette emnet samarbeider jeg med eksterne samfunns- eller arbeidslivsaktører	280	3.0	1.3	168	3.3	1.2	197	2.5	1.4	59	2.8	1.3	102	3.1	1.3	330	3.2	1.3
I dette studieprogrammet inkluderes studentene aktivt i fagmiljøet	265	3.3	0.8	176	3.8	0.9	200	3.4	1.0	61	3.6	1.2	99	3.1	0.8	338	3.4	0.9

**Note:** Denne tabellen viser kun seks av de i alt tolv utdanningstypene som inngår i datamaterialet. For øvrige seks utdanningstyper, se forrige tabell.